Ե՝ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1303 — ՇԱԲԱԹ 7 ՄԱՅԻՍ 1888 — (Ն. Տ.) 19 ՄԱՅԻՍ 1888 — 8 ԲԱՄԱՋԱՆ 1305

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂՎԻ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալատիա, Նորատունկեան-խան

دره‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده اداره‌سى

غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱԳԳՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	ստանդարտ աքծաթ	160
» »	Վեցամեայ	» »	80
» »	Երեքամեայ	» »	40
Գաւառաց »	տարեկան թղթատարով	» »	240
Գաւառաց համար եւ տեղական	թղթատարով վեցամեայ	» »	120
Օտար երկիրներ, տարեկան		Փրանք	56
» »	վեցամեայ	»	28

Դուրս զրկուած լրագրաց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է
Թղթակցութեանս զրկուած նամակ կամ գրութիւն չի չարուիր.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՕԼԻՍ, 7 ՄԱՅԻՍ, 1888

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԴԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Թէեւ քաղաքական կացութեան մէջ կարեւոր փոփոխութիւններ չկան, բայց Անգլիոյ զինուորական զօրութեանց աճման նկատմամբ վերջին օրերս տրուած տեղեկութիւնը նոր վիճակ մը կը պարզեն մեր առջեւ. Այսպիսի աճում մը անգլիական ժողովուրդն ու կառավարութիւնն անհրաժեշտ կը համարին՝ ի նկատ առնելով եւրոպեան բանակաց հսկայաբաշխ զինեալութեանց դէմ երկրին պաշտպանութեան միջոցներն աւելի կատարեալ վիճակի մէջ դնելու անհրաժեշտ հարկը. Բայց գործին մէկ ուրիշ կողմը ցոյց կուտար անցեալ օր Հավասի հեռագիր մը, որ կ'ըսէր թէ Անգլիոյ զինուորական զօրութեանց աճման համար ցոյց տրուած հոգածութիւնը պատրուակ մ'է լոկ՝ «Երկրին և Խորհրդարանին հաւանութիւնն ստանալու համար այն դրամական վարկերուն, որովք եւեթի կարելի պիտի լինի Անգլիոյ միջամտութիւնն եւրոպեան առաջիկայ պատերազմին». Ուրեմն, եւրոպեան առաջիկայ պատերազմ մը որոշուած բան մ'է. ուրեմն, Անգլիոյ միջամտութիւնն ալ որոշուած է. եթէ այս երկու հետեւութիւնը ճիշդ են, զարմանալի չէ որ Անգլիա հոգ տանի իւր զինուորական ոյժերն աւելցնելու և լաւագոյնս կազմակերպելու.

Բայց ո՞ր կողմէն և ի՞նչ պատճառաւ պիտի ծագի «եւրոպեան առաջիկայ պատերազմը». Զօր. Պուլանժէի և իւր կուսակցաց յիմարութիւններն ի Ֆրանսա և Պալքանեան Թերակղզոյ չփոթ վիճակը բաւակա՞ն են անխուսափելի ընծայելու եւրոպեան պատերազմ մը. Եթէ կարելի է որ Զօր. Պուլանժէ դիկտատոր մը դառնայ և պատերազմ բանայ իւր իշխանութիւնը զօրացնելու համար, նոյնչափ ևս կարելի չէ՞ որ Ֆրանսայի ժողովուրդը բանայ իւր աչքեր «բանը բանէն չանցած», եւ նոր պարանոցի մը զոհ չտայ իւր այժմեան ազատութիւն եւ բարեկեցութիւն. Եթէ կարելի է որ մակեդոնեան ինդիր մը ծագի, կամ նոր յեղափոխութիւն մը տեղի ունենայ ի Պուլկարիա, նոյնչափ ևս կարելի չէ՞ որ Ֆերտինանտ Իշխան յայտնի խաղաղապէս շարունակել իւր կառավարութիւն, եւ Տէրութիւնը՝ ինչպէս ցարդ՝ այսուհետեւ ալ չուզեն բռնի պաշտօնակ ընել ինքն, և Կայս. Կառավարութեան զգուշաւոր տնօրինութիւնը հանդարտ վիճակի մը մէջ պահեն Սելանիկի, Մանաստիրի և Քոսովոյի գաւառներն. Ըստ մեզ, հաւանականութիւնը առ ածմ հաւասար են այս ամէն պարագայից մէջ. Բայց չափաւոր յոռետեսութիւն մը և համեմատական զգուշաւորութիւն մը խմաստութիւն են միշտ, եւ գովելի է Անգլիոյ ընթացքն եթէ՝ նպաստաւոր պատահականութեանց հետ ամենապատրաստներն ևս հաշուի դնելով կ'ուզէ այժմէն միջոցներ ձեռք առնուլ, իւր շահուց և արժանապատուութեան համապատասխան դիրք մը բռնելու համար եւրոպեան առաջիկայ խառնաշփոթութեանց մէջ.

ԿՐՕՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆ

Ա՛ՍԱՐԵՒԵԼՍ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆ Ի ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

Անգլիացիք ամէն տեսակ կրթական հաստատութեամբք օժտած են Հընդկաստան. Ամէն դասուց վիճակին եւ պէտքերուն համաձայն վարժարաններ բացած են, և այս հաստատութիւնները պսակած են՝ բանի մը գլխաւոր քաղաքներու մէջ համալսարաններ ևս բանալով, որոցմէ հարիւրաւոր ընթացաւարտ կ'ելնեն տարուէ տարի. Միսիոնարութիւնը Հնդկաստանի ամէն կողմը կը գործեն, մեծաքանակ դուռներ վատնելով ամէն տարի. Բայց և այնպէս, Հնդկաստանի թէ՛ մահմեդական և թէ սովորաբար կռապաշտ համարուած ցեղերն, որչափ ալ կրթուին ու զարգանան, իրենց բնիկ կրօնները թողու և ուրիշ եկեղեցի մ'ընդունելու յօժարամտութիւն չեն ցուցներ բնաւ. Ընդհակառակն, այս Հնդիկք, ո՛րչափ աւելի կրթուին ու զարգանան, իրենց բնիկ կրօնին ա՛նչափ աւելի յարեալ կը մնան.

Այս նշանաւոր իրողութիւնն ապացուցանող դէպքեր մերթ ընդ մերթ ներկայացուցած ենք մեր ընթերցողաց, բաղդելով Լոնտոնի լրագրաց անուտ վկայութիւնէն, որ այս պարագայի մէջ անուշյտ անվիճելի է. Անդեաները թարգմանեցինք Հնդկաստանի անգլիացի բարձրաստիճան երեւելի պաշտօնատարի մը (Սըր Լէբէլ Կրիֆֆինի) խօսքերն ալ, որ, առ Մահարդդաս ուղղեալ բանախօսութեան մը մէջ, կը յորդորէր բնիկներն օգտիլ անգլիական քաղաքակրթութենէն, յառաջդիմել անգլիական վարժարանաց և արուեստից մէջ, բայց չթողուլ իրենց նախնեաց «հին անիւ կրօնը», չթողուլ իրենց ազգային և ցեղային յատկանիշերը, և կապկորէն չնմանիլ Եւրոպացիներուն. Վերջին թղթաբերով առնուած Լոնտոնեան լրագրաց մէջ Հընդկաստանէն լուրեր կը տեսնենք, որք միեւնոյն տեսութիւններն հաստատելու կը ծառայեն.

Ի Մառրաս մեծ չփոթութիւն ծագած է «Քրիստոնէական կրթարանի» հնդիկ ուսանողաց ըմբոստութեան պատճառաւ. Լուր եղած էր թէ ուսանողներէն մին մոգիր է Քրիստոնէութիւն ընդունիլ. Ուսանողաց մեծագոյն մասը Պրահմին են. Ուսանողք զարացան, և նախատեցին դաստիարակները, կրօնային ֆրէֆեկտորի հետամուտ համարելով զայն. Անկարգութիւնք ծագեցան, և ամբողջ դասու մը աշակերտք դասէ դադրեցան և տուգանքի ենթարկեցան. Դասը վրայ 640 ուսանողներէն 400ը դպրոցը թողին, եւ ասոնց ընթացքին հետեւեցան մնացեալ 240 աշակերտներէն 100ն ալ. Հրամայուեցաւ ուսանողք դէպ ի դուրս, որոշումներ բուէարկեցին, զիջումներ պահանջեցին, և ծանուցին թէ ոտք չպիտի կոխեն Կրթարանի սեմերէն ներս, մինչեւ որ գոհացում չտրուի իրենց. Հնդիկ հասարակութիւնը կը բաժանուի ուսանողաց ընթացքն, եւ հընդիկ վաճառական մը 60,000 ռուփի խոստացեր է դպրոցական իշխանութեան դիմադրելու մասին աշակերտաց օգնելու համար. Այս կրթարան սկսուցի Միսիոնարաց հաստատութիւնն է, «բայց, կ'ըսէ Թայմսի Թղթակիցն, այս Միսիոնարք յատուկ խմամ կը տային կրօնափոխական ձեռնարկներէ զգուշանալու». Թէ անգլիական կամ եւրոպեան կրթութիւնը կրօնափոխութեան գործը ընելու գաղափարն ո՛րչափ անընդունելի է հնդիկ ժողովրդեան կրթեալ դասերուն, ակներեւ է բոլոր այս չփոթութենէ որ կը ծագի միայն մէկ ուսանողի քրիստոնէութիւն ընդունելու անհաստատ զրոյցէն. Այս մասին Մառրասի անգլիական թերթ մը հետեւեալ ուշագրաւ դիտողութիւնը կ'ընէ.—

«Պարտինք խոստովանիլ թէ ի Մառրաս հիմնեալ այս Քրիստոնէական կրթարանի գլխաւոր նպատակն եղած է համալսարանական ուսումնասիրաւորներ արտադրել քան քրիստոնեայ նորադարձներ. Համալսարանական ընթերցասրահներ արտադրելու մասին կրթարանիս գործած յաջողութիւնը նշանաւոր է. Եթէ սկսուցին ժողովրդերը կը փափաքի միայն համալսարանական կրթութիւն ծառայել ի Մառրաս, ամէն պատճառ ունի գոհ մնալու. բայց այս հաստատութիւն, երբեւ աւելի սարանական կամ կրօնափոխական գործակալութիւն, անշուշտ անյաջող է.»

Թայմսին Թղթակիցն իւր կողմէ կը յարէ թէ «Մառրասի Կրթարանին ուսանողաց ընթացքին բացատրութիւնը պէտք է որոնենք բնիկ հնդիկ լրագրութեան քարոզութեանց մէջ, որ միշտ կը գրէ թէ հաստատեալ իշխանութեանց դէմ ըմբոստութիւն գլխաւոր պարտաւորութիւնն է հնդիկ հասարակութեան ամէն հարեւնասէր անդամի». Բայց դէպքին պարզ քննութենէն կ'երեւի թէ այսչափ հեռի երթալու պէտք չկայ.— Հնդիկներն, ո՛րչափ եւս ուսեալ, իրենց հարց կրօնը թողուլ չեն ուզեր. Զենք կրնար հաւատալ թէ ուսեալ Հնդիկները կռապաշտ են, և արդէն արեւելեան կրօնից նորագոյն քննութիւնը ցոյց տուած են թէ կռապաշտութիւնը դէպ ի ռամկին մէջ միայն կայ. Ուսեալ Հնդիկներ կը տեսնեն թէ իրենց հարց կրօնը՝ նախապաշարումներէ զտուած՝ կը բաւէ իրենց հոգեկան պէտքերը գոհացնելու, և հետեւապէս չեն ընդունիր քրիստոնէական եկեղեցին, թէև՝ ըստ մեզ՝ քրիստոնէութիւնն ամէն հնդիկ կրօնէ գերի ի վեր է. Լուր մը կը տարածուի թէ սկսուցի Միսիոնարք զեղծումը կ'ընեն՝ կրթական հաստատութիւն մը կրօնափոխական գործիք մ'ընելով. ուստի և հնդիկ երիտասարդութիւնն, իւր հայրենասիրութեամբ զոր կ'արծարծէ եւրոպեան կրթութիւնը, կը յուզուի և կը բողոքէ. Ասոր մէջ զարմանալու բան մը չկայ.

Զարմանալու բանն ա՛յն է միայն որ այս տեսակ իմացական և ընկերական շարժումներն հասկնալու կարող կարծուած մարդիկ, Միսիոնարներ, Հայոց մէջ վարժարանները բանալով, կը յուսան Հայ եկեղեցին տկարացնել և մղում տալ իրենց կրօնափոխական ձեռնարկներուն. Մեր համոզումն է սակայն թէ Հայը ո՛րչափ աւելի կրթութիւն ա՛ն չափ աւելի յարեալ պիտի մնայ իրենց ազգային եկեղեցւոյն. Ազգասիրութիւնն արծարծել եւրոպեան կրթութեան ձիրքերէն մին է, և ճշմարտապէս ազգասէր Հայ մը, ո՛րչափ ևս կրօնասէր, երբեք չպիտի հաւանի իւր ազգային եկեղեցւոյն տկարացման և քայքայման. Ամէն ժողովուրդ ունի իւրընկերական և իմացական վիճակին յարմարող եկեղեցի մը, յորմէ իւր ամէն անհատ կրնայ ընդունիլ իւր հոգեկան պիտոյից գոհացումն ըստ չափու իւր իմացական ոյժութեան. Թողո՛ւնք արեւմտեան ժողովուրդներն յորս կրօնափոխական չարժումներն ի վաղուց դադրած են, ահա՛ Հնդկաստանն իսկ, քաղաքակրթութեամբ մեզմէ տակաւին չա՛տ յետնեալ Հնդկաստանն իսկ, իւր զարգացեալ սերունդեան միջոցաւ նո՛ր ճչմարտութիւնը կը հռչակէ և նո՛ր օրինակը ցոյց կուտայ մեզ.

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՒԻԵՐԱ. Դերման լրագրիք հեռագրագրաշարժ դէպք մը կը պատմեն. Պաւիերայի Լուտվիկ Բ. Թագաւորին ինքնասպանութիւնը ծանօթ է. Ցայսմէ է նաև թէ չատ չուայլ և արտակարգ վեհապետ մ'էր նա, և միանգամայն յոյժ սիրելի էր իւր ժողովրդեան. Իւր ողբալի վախճանէն յետոյ, իւր գոյից և կալուածոց մեծ մասը վաճառել կամ գրաւի տակ դնել հարի եղաւ, իւր թոռան ահագին պարքերը վճարել կարենալու համար. Արդ, ամերիկացի հարիւրածանօթ միլիոնատէրն Պ. Վանդերպիլդ վերջերս փառաբրութիւն ունեցաւ գնելու Պաւիերայի վախճանեալ Թագաւորին սիրական գեղեցիկ Լինտընֆիլտի. Առուծախի պայմանագիրն օրինաւորապէս կնքուեցաւ ի մէջ Պ. Վանդերպիլդի և գժբախտ Թագաւորին կոակատարաց. Ամերիկացի միլիոնատէրն և իւր կին, Թագաւորական դղեակի մը մէջ ննջելու հաճոյքը վայելելու համար, գնացին նորատաց պալատն, ուր քանի մը օր պիտի մնային. Իրենց հետ քանի մը սպասաւորներ տարին, և մնացեալ սպասաւորները շրջակայից Պաւիերացիներէն ընտրեցին. Բայց նոյն ժամայն տեսաւ Պ. Վանդերպիլդ թէ շրջակայ ժողովուրդը տասիկ ատելութեամբ կը նայի վաղամեռիկ սիրելի Թագաւորին սիրական բնակավայրը գրաւող օտարականին. Գիշերը Պ. և Տիկին Վանդերպիլդ ննջեցին Կայսրայ Սենեկին մէջ, ուր ամենէն աւելի կը ննջէր Լուտվիկ Բ.—հոյակապ սենեակ, զարդարեալ Լուի ԺԴ. Քաղաքորին ժամանակուան ոճով, և լի ծերանապի այն մեծանուն ինքնակալին յիշատակօք, որուն նկատմամբ խորին մեծարանք կը տածէր Լուտվիկ Բ. Բայց Պ. և Տիկին Վանդերպիլդ հազիւ թէ պառկած էին, և տարօրինակ ձայներ սկսան լսուիլ դղեկին մէջ. Տիկին Վանդերպիլդ վախցաւ և պնդեց որ ամուսինն ելնէ և քննութիւն մ'ընէ. Պ. Վանդերպիլդ ելաւ, դղեկին ամէն կողմը նայեցաւ, և բան չգտաւ. Տիկինը, շրջակայից լսւած խորհրդաւոր և դրդեթէ վայրի երեւոյթէն ահաբեկ, չկրցաւ քնանալ այն գիշեր. Հետեւեալ օրը, Պ. Վանդերպիլդ, վստահ լինելով թէ Պաւիերացւոց մէկ կատակն էր գիշերուան դէպքը, քնութիւն բացաւ, սակայն բան մը չսպասցուցուեցաւ. Ամբողջ օրն հետաքրքրութիւններ ըրին այր և կին, և որվհետեւ առջի գիշերը չէին քնացած, հետեւեալ գիշերը կանուխ պառկեցան. Եւ ահա նոյն տարօրինակ ձայներն և աղմուկները. Վերջապէս, Տիկին Վանդերպիլդ յայտարարեց թէ այս ամուսիներն հանդն «սգիք» լինին թէ թշնամիք, ինք չի կրնար կենալ այդ պալատն մէջ. Հետեւեալ առաւօտ Պ. Վանդերպիլդ իւր կնոջ հետ Միւնիխ վերադարձաւ, և իւր կողմէ դրամական զոհողութիւն մ'ընելով, խզեց պաւիերական պալատն գնման պայմանագիրն.

ՀՐԵԱՅԻ Ի ԴԵՐՄԱՆԻԱ. Մարպուրգի դատարանն այս օրերս դատեց Ֆէնները անուն վարժապետն, որ հանրային դուռ-մարման մը մէջ նախատած էր Հրեաները, սա յայտարարութեամբ.

«Աշխարհիս վրայ կայ պարկեշտ Հրեայ. Ահա՛ իմ կարծիքս այս խնդրոյ վրայ. Գիտէք թէ Թալմուտն է Հրէից օրէնքն. Արդ, Թալմուտի մէջ կը կարդանք սա պատուէր. «Մովսէսի օրէնքը կը վերաբերի միայն «Հրէից ընդ Հրեայս ունեցած յարաբերութիւնին», և չի վերաբերիր օտարազգիներուն. Օտարազգիները խորել և ա-«նոնց ինչքը գողնալ ներելի է Հրէից». Դիտեցէք ուրեմն թէ ի՛նչ է Թալմուտական պատուէրին հետեւանքն.—Եթէ Հրեայն ընկ Թալմուտի մէջ գրուածն, անզգամ է յաչս մեր. եթէ չընէ, անզգամ մ'է յաչս Հրէից. Ամէն պարագայի մէջ, անզգամ մ'է, և կարելի չէ որ անզգամ չլինի.»

Վարժապետն, հրէական կրօնը նախատած լինելու ամբաստանութեամբ, տասն և հինգ օր բանտարկութեան և դատական ծախուց վճարման դատապարտեցաւ.

Այս տեսակ դատեր անպակաս են ի Գերմանիա, ուր հրէատեաց հոսանքը տարուէ տարի չմեղմանալէ զատ, աւելի ևս կը սաստկանայ, և նոյն իսկ հանգուցեալ Վիլհէլմ կայսր գլխաւոր քարոզչին, իւր քրիստոնէական բոլոր բարեպաշտութեամբ հանդերձ, հրէատեաց մ'էր և հակահրէական չարժման պարագլուխ.

ՖՐԵՏԵՐԻԿ ԿԱՑՍԵՐ կոկորդը կը քընուի ելեկտրական լուսով, որոյ շնորհիւ բժիշկները կրնան կոկորդին ներսը տեսնել ըստ կարի պայծառ. Տրդ. Սէմոն յօրինած է այս գործիք, որ ի ցոյց դրուած էր Լոնտոնի Առողջապահական Արուեստահանդէսին մէջ. Գործիքը կը բաղկանայ ելեկտրական բախոցէ մը, խողովակէ մը և կանթեղէ մը, — ամենքը մէկէն փոքր բան մը, որ հինգ ոսկով կրնայ գնուիլ. Խողովակ մը կցուած է բախոցին, խողովակին միւս ծայրն է փոքր կանթեղ մը, որ կը վառի կոճակի մը ճնշմամբ որով ելեկտրական հոսանքը կը վազէ. Երբ ճնշումը վերնայ, լոյսը կը դադրի. Որովհետեւ ջերմութիւն չկայ, կանթեղը կը դրուի հիւանդին բերնին մէջ առանց ո՛և է անհանգստութեան, և լոյսն ա՛նչափ փայլուն է որ բժիշկը կոկորդին ներսը կրնայ տեսնել՝ ամենափափուկ գործողութեանց կատարման համար.

ՌՈՒՄԱՆԻԱ. Պուքրէշի լրագիրք սա տեղեկութիւնները կուսան կարդ Թագաւորն սպանելի փորձող մարդուն վրայ.

Փրեսա Թոդանարու կորի գաւառին Սերդանիւչի քաղաքէն է. Երբեմն հրետաւորաց առաջին դնդին մէջ կը ծառայէր, և երիցս դատապարտեցաւ բանտարկութեան, մարդ զարկած և վիրաւորած լինելուն համար. 1882 ին ալ հնդամեայ բանտարկութեան դատապարտեցաւ՝ մարդ մը սպանելուն համար. 1886 ին ներման արժանանալով, նոյն տարին Պուքրէշի ոստիկանութեան մէջ յինանպետ անուանեցաւ. 1887 ին վերստին դատապարտեցաւ, և 1888 յունուար ամսուն մէջ նորէն ընդունուեցաւ ոստիկանական ծառայութեան մէջ. Վայրագ բնաւորութեան մը տէր լինելն իւր վարած կեանքով ապացուցեալ է, և Թագաւորին նստած սենեկին պատուհաններէն ներս գնտակ արձակած օրն ալ արբեալ էր. Թէեւ իւր եղեռնական փորձը քանի մը ապակիներ կոտրելէ աւելի հետեւանք մը չունեցաւ բարեբախտաբար, բայց իւր առաջին հարցաքննութեան մէջ իսկ խոստովանեցաւ թէ կ'ուզէր գիւղացւոց վրէժն հանել և երկիրն ազատել Դերմանէ մը. (Կարդ Թագաւորին Դերման լինելն յայտնի է.) Իւր երկրորդ հարցաքննութեան մէջ ալ յայտարարեց թէ միտքը դրած էր սպանել Թագաւորն, և յարեց թէ «ուրիշ օր մը առիթ ունէի սպանելու Թագաւորը, բայց տեսնելով որ Թագաւորին անոր քով կը գտնուէր, խնայեցի». Ի՞նչ կնահաճ եղեռնագործ.

ԼՈՐԴ ՔԱՐՆԱՐՎՈՆ ԵՒ ԻՌԼԱՆԴԱ. Երբ Պահպանողականք կ'ամբաստանեն կատաղեռնեանները թէ Բառնէլեանց պահանջումներն ընդունելով իրենց նախկին դաւանութիւններն ուրացած են, Բառնէլեաններն ալ կը պատասխանեն թէ Պահպանողականք ևս պահ մը հակում ցուցած էին հաւանելու իռլանդական ինքնօրինութեան, և ասոր լայագոյց կը յիշեն Լորտ Բարնարվոնի Իռլանդայի Փոխարքայութեան միջոցին իռլանդական կուսակցութեան պարգևոց հետ ունեցած խօսակցութիւններն. Այս խօսակցութեանց մէջ Լորտ Քարնարվոն տրամադրութիւն ցուցեր է ինքնօրինութիւն տալու Իռլանդայի երկրորդ Խորհրդարանի մը, խոզովակէ մը և կանթեղէ մը, — ամենքը մէկէն փոքր բան մը, որ հինգ ոսկով կրնայ գնուիլ. Խողովակ մը կցուած է բախոցին. Խողովակն միւս ծայրն է փոքր կանթեղ մը, որ կը վառի կոճակի մը ճնշմամբ որով ելեկտրական հոսանքը կը վազէ. Երբ ճնշումը վերնայ, լոյսը կը դադրի. Որովհետեւ ջերմութիւն չկայ, կանթեղը կը դրուի հիւանդին բերնին մէջ առանց ո՛և է անհանգստութեան, և լոյսն ա՛նչափ փայլուն է որ բժիշկը կոկորդին ներսը կրնայ տեսնել՝ ամենափափուկ գործողութեանց կատարման համար.

ՌՈՒՄԱՆԻԱ. Պուքրէշի լրագիրք սա տեղեկութիւնները կուսան կարդ Թագաւորն սպանելի փորձող մարդուն վրայ.

Փրեսա Թոդանարու կորի գաւառին Սերդանիւչի քաղաքէն է. Երբեմն հրետաւորաց առաջին դնդին մէջ կը ծառայէր, և երիցս դատապարտեցաւ բանտարկութեան, մարդ զարկած և վիրաւորած լինելուն համար. 1882 ին ալ հնդամեայ բանտարկութեան դատապարտեցաւ՝ մարդ մը սպանելուն համար. 1886 ին ներման արժանանալով, նոյն տարին Պուքրէշի ոստիկանութեան մէջ յինանպետ անուանեցաւ. 1887 ին վերստին դատապարտեցաւ, և 1888 յունուար ամսուն մէջ նորէն ընդունուեցաւ ոստիկանական ծառայութեան մէջ. Վայրագ բնաւորութեան մը տէր լինելն իւր վարած կեանքով ապացուցեալ է, և Թագաւորին նստած սենեկին պատուհաններէն ներս գնտակ արձակած օրն ալ արբեալ էր. Թէեւ իւր եղեռնական փորձը քանի մը ապակիներ կոտրելէ աւելի հետեւանք մը չունեցաւ բարեբախտաբար, բայց իւր առաջին հարցաքննութեան մէջ իսկ խոստովանեցաւ թէ կ'ուզէր գիւղացւոց վրէժն հանել և երկիրն ազատել Դերմանէ մը. (Կարդ Թագաւորին Դերման լինելն յայտնի է.) Իւր երկրորդ հարցաքննութեան մէջ ալ յայտարարեց թէ միտքը դրած էր սպանել Թագաւորն, և յարեց թէ «ուրիշ օր մը առիթ ունէի սպանելու Թագաւորը, բայց տեսնելով որ Թագաւորին անոր քով կը գտնուէր, խնայեցի». Ի՞նչ կնահաճ եղեռնագործ.

ԼՈՐԴ ՔԱՐՆԱՐՎՈՆ ԵՒ ԻՌԼԱՆԴԱ. Երբ Պահպանողականք կ'ամբաստանեն կատաղեռնեանները թէ Բառնէլեանց պահանջումներն ընդունելով իրենց նախկին դաւանութիւններն ուրացած են, Բառնէլեաններն ալ կը պատասխանեն թէ Պահպանողականք ևս պահ մը հակում ցուցած էին հաւանելու իռլանդական ինքնօրինութեան, և ասոր լայագոյց կը յիշեն Լորտ Բարնարվոնի Իռլանդայի Փոխարքայութեան միջոցին իռլանդական կուսակցութեան պարգևոց հետ ունեցած խօսակցութիւններն. Այս խօսակցութեանց մէջ Լորտ Քարնարվոն տրամադրութիւն ցուցեր է ինքնօրինութիւն տալու Իռ-

—)(16)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

ՎԱՐԺԱՊԵՏԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

ՊՈԼՍԱԿԱՆ ԲԱՐՔԵՐ

—Բայց, ըսաւ Գարեգին յանկարծ, ես տամ այդ փոխ ուզած դրամը և դուք տուած եղէք. ասոր պատճառը սա՛ է որ, նախ բարիք մ'ընել կ'ուզեմ այդ մարդուն որ հօրս բարեկամն էր. յետոյ դրամը ես տուած ըլլալով կրնամ յանձնարարել ձեզ որ փոխանակ չորս ամսէն, զոր օրինակ տասն ամսէն հաշուակցիք վարժապետին հետ. Բաց ասոնք ուրիշ նկատում մ'ալ կայ. Եթէ այդ դրամը դուք տաք, պիտի հարցնէք էֆէնտիին եւ ձերինները պիտի իմանան թէ մարդուն նիւթականը տեղը չէ, իրենց գաղափարն ալ պիտի աւելն իր վրայ. մենք կը ճանչնանք իրար, այնպէս չէ՞, Աւետիս աղա, ամէն բան նիւթականէն կը դասեն ձերինները.

Եւ Գարեգին գնաց դրամարկղէն բերաւ չորս հատ հինգ ոսկնոց պանքնոթներ զորս Աւետիս աղային երկնցուց, բայց յանկարծական գաղափարէ մը լուսաւորեալ՝ մէկէն ետ քաշեց իւր ձեռքն եւ ըսաւ.

—Սակայն կրնայ ըլլալ որ խեղճ վարժապետը մեր օրերու համար պէտք ունեցած ըլլայ, ուստի մենք միւնոյն գիւղը կը բնակինք, երեկոյին պահարանի մը մէջ իրեն կը զրկեմ այս դումարն իւր ձեր կողմանէ եւ իմ միջոցաւս ըլլալն իսկ գիտցնել չեմ տար. այսպէս աւելի ազնիկ կ'ըլլայ, Աւետիս աղա, եւ ինչպէս ըսի, բնաւ մի տարկէք որ վարժապետը չորս ամսէն հաստուցանէ այդ գումարն. եթէ չը տայ իսկ, հոգ չէ.

—Աստուծմէ գտնաս վարձքդ, ըսաւ Աւետիս աղան Գարեգինի, խանդաղատելով անոր բարեսրտութեան վրայ.

Եւ Նոյն իրիկունն Անդրանիկ վարժապետ կ'ուտանար իւր երաշտ քսան ոսկիներն. ու Գարեգին կը հրմտէր, բարիք մ'էր ըրած վարժապետի՛ն, ու կ'զգար այն բերկրանքը զոր բարի սրտեր կը գտնեն գործուած առաքինութեան մը գոհունակութեանը մէջ եւ զոր փառասէր ոգիներ երախտագէտ մը շահելու մէջ կը փնտռեն ի զուր.

Գարեգին կը խորհէր. վարժապետը պիտի կրնա՞ր առանց բարոյական տարնացում մը կրելու ընդունիլ այդ դումարն եթէ ինք անձամբ տուած ըլլար զայն. պիտի կրնա՞ր այսօր անզգամ իրեն կարգադրել իւր ձեռքն օգնութիւն խնդրելու համար, եւ վաղը, իւր աներոջ դարձած, իրեն երկնցնել դարձեալ այդ ձեռքն որպէս զի համբուրել տայ. Ի՞նչ նուաստացում իւր աներոջն համար որ տակաւն հօր մը չպի պատկառանք վայելել պիտի բաղձար անշուշտ իւր փեսէն. Ամէնն այդ չէր. Եթէ հայրը պատահմամբ յայտնէր իւր ազգկան այն ձեռնտուութիւնը զոր Գարեգին ըրած էր իրեն, խեղճ աղջիկը նուաստացեալ չը՞ պիտի զգար ինքզինքը իւր առջեւ. Կ'ուզէր խնայել անոր դիւրազգածութեան. եւ յետոյ, ամէն բանէ վեր, ինչ որ հազիւ կը համարձակէր ինքնիրեն խոստովանիլ, կը բաղձար գտնել ի նա սիրող սիրտ մը որ կը փարի իրեն վասն զի կը սիրէ զինքն եւ ո՛չ անոր համար որ երախտագէտ է իրեն. կը տենչար սիրուիլ իւր ամուսնի եւ ո՛չ յարգուիլ իւր բարեբար, ու համոզուիլ թէ սիրուած է, այս պիտի ըլլար իւր երջանկութիւնն. Ուրեմն չատ բարեպատեհ էր Աւետիս աղային ընծայած առիթն որ բարիք մը կը ծնէր եւ անոր հեղինակը կ'ազնուէր. Գարեգին հրմտանաց մէջ էր.

Ժ.Բ

Շարաթ գիշեր էր.

Եւ կառք մը Նշան ապային, Անդրանիկ վարժապետի եղբօր, տունէն առած Աստղիկն ու իւր հայրը, սրարշաւ կ'անցնէր Բերայի մեծ փողոցէն դիմելով Նահապետեանց տունն, Աղամանի փողոց.

«Նայէ, հայրիկ, դուրսնայէ» կը մտմտնէր Աստղիկ իւր ձեռքն հօրը ծնկին կրթնցնելով ուժգին եւ գլուխը դէպի պատուհանն հակելով, դուրսը դիտելու համար. Դուրսը, հրապուրիչ էր տեսարանն. արդուզարդուց վաճառատուներն իւրեանց ցուցասրեղի միահատոր ապակիներուն ետեւէ տես դրած էին իւրեանց շքաշներու ու ընտիրներու, շքեղագեղն ու ճոխագեղն, արուեստական ծաղկանց ոզոմանմէ մը մէկ եւ շքնաղատեսակ հոտաց մանրիկ ու դիմթիկ զարդուց առարկաներով ցիրուցան դրուած, որոց վրայ օդային կապի լեզուակներ ժգագոյն-կապտագոյն լոյս մը կը սփռէին, զգածութեան. եւ յետոյ, ամէն բանէ վեր, ինչ որ հազիւ կը համարձակէր ինքնիրեն խոստովանիլ, կը բաղձար գտնել ի նա սիրող սիրտ մը որ կը փարի իրեն վասն զի կը սիրէ զինքն եւ ո՛չ անոր համար որ երախտագէտ է իրեն. կը տենչար սիրուիլ իւր ամուսնի եւ ո՛չ յարգուիլ իւր բարեբար, ու համոզուիլ թէ սիրուած է, այս պիտի ըլլար իւր երջանկութիւնն. Ուրեմն չատ բարեպատեհ էր Աւետիս աղային ընծայած առիթն որ բարիք մը կը ծնէր եւ անոր հեղինակը կ'ազնուէր. Գարեգին հրմտանաց մէջ էր.

Ժ.Բ

Շարաթ գիշեր էր.

Եւ կառք մը Նշան ապային, Անդրանիկ վարժապետի եղբօր, տունէն առած Աստղիկն ու իւր հայրը, սրարշաւ կ'անցնէր Բերայի մեծ փողոցէն դիմելով Նահապետեանց տունն, Աղամանի փողոց.

«Նայէ, հայրիկ, դուրսնայէ» կը մտմտնէր Աստղիկ իւր ձեռքն հօրը ծնկին կրթնցնելով ուժգին եւ գլուխը դէպի պատուհանն հակելով, դուրսը դիտելու համար. Դուրսը, հրապուրիչ էր տեսարանն. արդուզարդուց վաճառատուներն իւրեանց ցուցասրեղի միահատոր ապակիներուն ետեւէ տես դրած էին իւրեանց շքաշներու ու ընտիրներու, շքեղագեղն ու ճոխագեղն, արուեստական ծաղկանց ոզոմանմէ մը մէկ եւ շքնաղատեսակ հոտաց մանրիկ ու դիմթիկ զարդուց առարկաներով ցիրուցան դրուած, որոց վրայ օդային կապի լեզուակներ ժգագոյն-կապտագոյն լոյս մը կը սփռէին,

տունը եկած ըլլար եւ ինչ այսպէս զարդարուած տեսնէր.»

Շատ գոհ էր Աստղիկ իւր շքեղագեղութենէն որ իրաւամբ յոյժ սիրուն էր. բայց, հակառակ իւր հօրեղբօրդ ստեր կարծեաց, դժուարաւ ուզած էր համոզուիլ որ իւր շքեղագեղութեան վրայ դրած փունջը կուրծքին վրայ դրուած փունջին հետ «կ'երթար». այս բան մտահոգութիւն պատճառած էր իրեն պահ մը. բայց վերջապէս Զապել Բերա բնակելով իրմէ աւելի լաւ գիտէր արդուզարդուց մանրամասնութիւններն, եւ արդէն նա չէ՞ր որ այնքան վայելչապէս յարդարած էր իւր մազերը, շքեղագեղութեան չափ, ու թերեւս աւելի իսկ յուսահատօրէն մտածած էր «մազերը շտկելու» մէջտեղն վրայ, զրոյ ահա Զապել այնքան յաջողութեամբ յարդարած էր եւ որոց վրայ թերեւս պիտի նախանձէին անոնք իսկ որ անսպառ համբերութեամբ ժամերով նստած էին Իզմիրոնին առջեւ. Այս մտածմանց մէջ էր խորասուզուած էր Աստղիկ. բայց իւր մտածումները կ'ընդմիջուէին ամէն անդամ որ իրենց կառքն ուրիշ կառաց կամ ամբոխին բաղխելու վտանգին առջեւ կանգ կ'առնուր պահ մը, եւ այն ատեն պատատրոփ կը հարցնէր իւր հօր. «Եկա՞նք».

Եւ երբ

լանտայի. բայց իւր պաշտօնակիցը, Լորտ Սալզպըրի և այլք, չեն հաւաներ, և Լորտ Քարնարվոն հրաժարեր է. Պ. Բառնէլ վերջին օրերս այս իրողութիւնները յիշեցուցած լինելով, Լորտ Քարնարվոն Թայմսի մէջ երկար նամակ մը հրատարակեց, որով կը պարզէ իւր իռլանտական քաղաքականութիւն. Կ'ըսէ թէ Իռլանտայի խնդիրը լուծելու համար երեք եղանակներ միայն կան, որոց երրորդը լոկ առժամանակեայ կարգադրութիւն մ'է.

Առաջն.— Ընդարձակագոյն ինքնակառավարութիւն մը տալ Իռլանտայի.

Երէրդ.— Իռլանտայի մէջ մուծանել գաղթական ինքնօրէն վարչութեան տեսակ մը, երկրին մասնաւոր պարագային համեմատ բարեփոխեալ.

Երրորդ.—Արդի հիմանց վրայ զօրեղ և բարեացակամ վարչութիւն մը կազմակերպել, օրինաց մէջ ինչ ինչ բարեփոխութեամբք, կարգադրելով հողային խնդիրն, և ընդարձակելով Իռլանտայի Փոխարքային իշխանութիւնները.

Լորտ Քարնարվոն կը մերժէ առաջին լուծումն, որ է ճշդիւ Բառնէլեանց պահանջումը. կը մերժէ երրորդն ալ, որ Լորտ Սալզպըրիի Վարչութեան արդի պաշտօնական քաղաքականութիւնն է Իռլանտայի մասին, և կը հաւանի երկրորդ լուծման. այսինքն կ'ուզէ որ Իռլանտա վայելէ Անգլիոյ պետական գաղթականութեանց արուածին նման ինքնօրինութիւն մը. Պետական գաղթականութիւնք կը զանազանին միւս գաղթականութիւններէն այնու որ աւելի կամ նուազ կը գտնուին Լոնտոնի կառավարութեան վերին տնօրինութեան ներքեւ, մինչ միւս գաղթականութիւնք գրեթէ բոլորովին անկախ են իրենց ներքին վարչութեան մասին. Պետական գաղթականութիւն են Նադալ, Ճամայիքա, Արևմտեան Աւստրալիա, Մալդա, Կիպրոս, որք չունին Աւստրալիոյ կամ Բարեյուսոյ Հրուանդանին անգլիական գաղթականութեանց չափ ընդարձակ ինքնօրինութիւն.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ուսումնական Խորհուրդն որոշած լինելով ինչ ինչ տնօրինութիւններ ընել ազգային վարժարանաց մէջ գործածելի դասագրքանց համար, ի Պարիզաբնակ հրաւիրած էր մայրաքաղաքիս բոլոր հայ գրավաճառներն ու հրատարակիչներն.

Արդ, սոյն հրաւէրին համաձայն, գրավաճառք և հրատարակիչք ոմանք ներկայացան Ուսումնական Խորհրդոյ երեկի նստին. Մեծ. Ատենապետ էֆ. ին նոցա կարծիքն հարցուց թէ ինչպէս կարելի է կանոնաւոր կերպիւ գանձել դասագրոց համար որոշեալ տուրքը: Ներկայք կարծիք յայտնեցին թէ աւելի յարմար է այդ տուրքը գանձել երբ հրատարակիչը կամ հեղինակը ձեռագիրը կը ներկայացնէ ի վաւերացումն. Մեծ. Ատենապետ էֆէնտին սկզբամբ ընդունեց այս կարծիքն և պատասխանեց թէ Խորհուրդը պէտք եղած խորհրդակցութիւնները պիտի կատարէ առ այդ.

Սոյն նստին պահ մը ներկայ գտնուեցաւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն.

Եօղլատի Կրօնական եւ Բաղաքական Ժողովներն հեռագրաւ խնդրած են Ազգ. Պատրիարքարանէն որ իրենց վիճակը բաժնուելով Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին իրաւասութենէն, Պատրիարքարանի իրաւասութեան ներքեւ դրուի.

ՅԻՇՆԱՄԵԱԿ ԴԵՐ. Հ. ՂԵՒՈՆԴ Վ. ԱԼԻՇԱՆԻ

Լրագիրը ոմանք ազգայինք քանի մ'ագամ ծանուցին և մեզմէ ալ խնդրեցին՝ որ Բազմավէպի միջոցով ստոյգ ծանուցանենք իրենց, թէ ի՞նչ է և երբ և ի՞նչպէս պիտի կատարուի Դերապատիւ Հ. Ղեւոնդ Վ. Ալիշանի Յոբելեանն, Ստիպեալ գոհացնելու և չաւելցնելու այդ հետաքրքրութիւնը, ինքն ալ խնդրեց ի հրատարակութենէս՝ ծանուցանել հարցանողաց, որ՝ Ա. շնորհակալ են և է անոնց և ամենայն բարեսիրաց մտադրութեանը և բարեկրութեանը, զոր թէ՛ այս առթիւ եւ թէ՛ այլովք մինչեւ հիմայ յայտնած են իր հայրենական գրուածոց համար, և թէ՛ իրեն շատ և չափազանց իսկ համարած է և կը համարի այնքան ցոյցերը թէ՛ անցելոյն եւ թէ՛ ապագային համար, և փափաքի որ բարեկամք այլ այսպէս համարին. — Բ. իսկ Յոբելեանին գալով, մեր Միաբանութեան սովորութիւնն է՝ անոնց՝ որ հասնին 50 տարի բահանայութիւն կատարել, ի լման կէս դարուն՝ հանդիսաւոր պատարագ մատուցանել տալ, և ընտանեկան կամ վանական խնդակցութեամբ մաղթանքներ ընել իրենց մէջ. — եթէ հաճի տուողն կենաց՝ քանի մի տարի ալ շնորհել, հասնելու 1890 տարուոյն 10 յունիսի, անշուշտ այսպէս կ'ընէ նա իր միաբան երեք յարգոյ հոգեկից և դասակից եղբարց, որք են Հ. Աբրահամ Վ. Ճարեան, Հ. Ղեւոնդ Վ. Ալիշան և Հ. Դանիել Վ. Լաղեան. — Գ. Հետաքննաց համար յաւելումս, որ Հ. Ղեւոնդ Ալիշան՝ քան զքահանայութեանն իրեն սիրելագոյն համարէր զյիշատակ ուխտի կրօնաւորութեանն, որ և լրացաւ և կատարեց ի սկիզբն այս ներկայ տարւոյս. եւ այնուհետեւ իր վիճակին յարմարագոյն և խնկելի համարելով զլռութիւն, այժմէն ներումն խնդրէ՝ եթէ խօսել եւ մոնչել մեայ առ արտաքին փողս և ներքոյս յոբելեան յիշատակի. (Բազմավէպ)

ՄԱՍԻՍ ամսոյս թերթի նոր շրջանի առաջին թերթին մէջ «Ազգային Տեսութիւն» մը հրատարակած լինելուս առթիւ, ընթերցողներէն շատեր կարծած են թէ Մասիսի խմբագրութիւն վերստին ես ըստանձնած եմ եւ հետեւաբար նամակներ կ'ուղղեն ինձ և տեղեկութիւններ կ'ուզեն. Հարկ կը համարիմ յայտնել թէ սխալում կայ. Մասիսի խմբագրութիւնը կը պատկանի նորա Տնօրէնին՝ Ստեփան Էֆէնտի Տաճատեանի.

7 մայիս 1888 Ա. ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

Օրթագիւղէն կը գրեն մեզ մայիս 6 թուականաւ.

Օրթագիւղի Ս. Հռիփսիմեանց և Նեղտարինեան վարժարանի վեցամեայ հարցաքննութիւնք կատարուեցան մայիս 2էն մինչեւ մայիս 5 — Քննութիւնք շատ գոհացուցիչ էին. հայերէն և ֆրանսերէն լեզուաց, իրագիտութեան, աշխարհագրութեան, բնագիտութեան և բնական պատմութեան մէջ. Շատ գիտուեցաւ որ աշակերտուհիք շորրորդ դասարանէն սկսեալ գրաբառ մասնը չարադրութիւններ կը գրէին առանց լերականական վրիպակի. Ընդհանուր գոհունակ արժանացան.

Ե. Կարգի հետեւեալ աշակերտուհեաց պատասխանները ընդհանուր գոհունակութիւն պատճառեցին.

Օր. Վերգին է Գալֆեան
» Մարիամ Երամեան
» Ասղէ Մալէգեան
» Իսկուհի Օգոստինոսեան
» Նազելի Ոսկերիչեան
» Վասիլուհի Եուվանեան
» Արուսեակ Բարթամեան

Իսկ Դ դասու աշակերտուհիներէն յայտ գոհացուցիչ էին Օր. Օկտ Ֆրէնկեան (բացարձակ կերպով). Օր. Ֆոռթիւնէ Մալէգեան և Օր. Սիրանոյշ Հալաճեան.

Մեծապէս շնորհակալ են թաղեցիք Ազնուուի Ինամակալութենէն և մասնաւորապէս Տիկին Տնօրինուհւոյն անձնուէր ջանքերէն, որոց շնորհիւ Հռիփսիմեանց Նեղտարինեան որ վերջին տարեկան հարցաքննութեանց միջոցին 27 աշակերտուհի միայն ունէր, այսօր 60էն աւելի ունի աշակերտուհիներ.

Բայց յատկապէս ուշադրութիւն գրաւած է իրր ամենաօգտակար նորութիւն մը որ պէտք է օրինակ հանդիսանայ ամեն թաղերու, ձեռագիրութեան և կարի դասերը զոյս տիկնայք արդիւնաւորապէս կ'ուսանէին Մեծ. Գալէնտէրեան էֆէնտի, հրատարակիչ Ե-ի, և զոյս աշակերտուհիք այնքան յաջողութեամբ կ'ուսանին.

Տարակոյս չկայ թէ տարեկան ընդհանուր քննութիւնք գոհունակութեան աւելի մեծ առիթ պիտի հայթայթեն մեզ.

Խասգիւղի Թաղ. Խորհուրդը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ վաղը գիւղին Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյն տօնախմբութիւնը լինելով, Դեր. Դարեգին Եպիսկոպոս Սրուանձտեանց հրաւիրեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել ի հոգեւոր մխիթարութիւն ժողովրդեան.

Երէկ, ուրբաթ, ի Գատը գիւղ, Մեծ. Գէորգ էֆէնտի Սարգսեանի բնակարանին մէջ տեղի ունեցաւ իր Ազն. քրոջ Օրիորդ Վերգինէ Սարգսեանի նշանախօսութիւնն ընդ Մեծ. Կարապետ էֆէնտի Մէրտէրտիչեանի, վաճառական ի Կ. Պոլիս.

Ներկայ էին երկուց կողմանց բարեկամք և ազգականք.

Հրատարակեցաւ ԹՕՆԱԿի այսօրեայ թիւն հետեւեալ բովանդակութեամբ.

Կրօնական. Վերստին ծնունդ մարդոյ. —Վ. Վարպետական. Աստուած արարիչ. —Յ. Եկեղեցական. Կանոնագիրք. —Մարգարիտ եպիսկոպոս Օրմանեան.

Ստացանք ԵՒԵՂԵՑԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՑ շաբաթաթերթի այսօրեայ թիւն.

Հրատարակուեցաւ ԿՐԹԱՐԱՆ ամսօրեայ հանդիսի ապրիլի ամսաթիւն հետեւեալ բովանդակութեամբ.

Նամակ (Մ. Կիւրճեան)—Գիշեր մը Ալիսի տխանց մօտ.—Բրդոց ազգային երդն (Գ. Վ.)— Կեանք և մահ (Ա.).— Հայ լեզուի դիրքն (Լ. Տ.).—Մնուանդ (Լ.)— Այլ եւ այլք.—Հայկական Կրթարան.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԷԿԻ ՍԷԼԱՄԼՐԲԸ

Եբլորդի պալատան մօտ կառուցուած թէբքէի մը և յարակից մզկիթին շինութիւնն աւարտած լինելով, Վեհ. Սուլթանն հրաւիրած է որ մզկիթը կոչուի Էրիէրու-Ճամի և թէբքէն ալ Շուլը Տէրէսը. Սոյն մզկիթին մէջ տեղի ունեցաւ երէկ Սէլամլրքի պարարութիւնն ինչպէս նաև թէ՛ թէբքէին և թէ մզկիթին բացման հանդէսը. Վեհ. Սուլթանը բաց կառքով և շքեղ հանդիսիւ Էրիէրու-մզկիթը գնաց. թէբքէին չէյխը՝ Զաֆէր էֆէնտի խնկաման ի ձեռին մզկիթի դուռանէն դիմաւորեց զն. Վեհապատուութիւն որ գնաց բազմեցաւ Իրեն յատուկ տեղը. Նոյն պահուն Վեհ. Սուլթանի առաջին խմամ Եուսուֆ էֆէնտի կարդաց ուրբաթ աւուր միջօրէի աղօթքն որուժյաջողեցին Մարգարէի ծննդեան գրքի ընթերցումն և կրօնական արարողութիւնք. Այս միջոցիս ոչխարներ զոհուեցան և բաշխուեցան աղքատաց ինչպէս նաև Վեհ. Սուլթանի կողմէ չնորհեալ գրամական պարգեւներ. Ցաւարտ սոյն արարողութեանց Ն. Վեհապատուութիւն կայս. պալատ վերադարձաւ միեւնոյն հանդիսիւ.

* *

Երէկ Սէլամլրքի արարողութենէն յետոյ աւստրիական դեսպան Պառոն տը Բալիչէ, որ արձակուրդով Վիէննա պիտի ուղեւորի այսօր, Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցաւ. եւ իւր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց.

* *

Սէլամլրքի արարողութեան ներկայ գտնուեցան երէկ ամերիկեան ու սպանիական դեսպանք ու դեսպանուհիք, դեսպանատանց ոմանց առաջին թարգմանք, հիւպատոսք եւ այլ օտարազգի երեւելիք.

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԽՕՆԴԻՐ

Լ. Հերբերտ կը հերքէ մի քանի օրէ ի վեր շրջած զրոյց մը թէ Դերմանիա զեկոյց մը պիտի ուղղէ առ Բ. Դուռն ի մասին պուլկարական գործոց, հաստատելով թէ Դերմանիոյ դեսպանն Վիեննայի մէջ ստացեալ է հրաման մը՝ Սոֆիոյ մէջ գրաւոր մասնաւոր հանդիպումներ կը գրէին առանց լերականական վրիպակի. Ընդհանուր գոհունակ արժանացան.

Ե. Կարգի հետեւեալ աշակերտուհեաց պատասխանները ընդհանուր գոհունակութիւն պատճառեցին.

Օր. Վերգինէ Գալֆեան
» Մարիամ Երամեան
» Ասղէ Մալէգեան
» Իսկուհի Օգոստինոսեան
» Նազելի Ոսկերիչեան
» Վասիլուհի Եուվանեան
» Արուսեակ Բարթամեան

Իսկ Դ դասու աշակերտուհիներէն յայտ գոհացուցիչ էին Օր. Օկտ Ֆրէնկեան (բացարձակ կերպով). Օր. Ֆոռթիւնէ Մալէգեան և Օր. Սիրանոյշ Հալաճեան.

Մեծապէս շնորհակալ են թաղեցիք Ազնուուի Ինամակալութենէն և մասնաւորապէս Տիկին Տնօրինուհւոյն անձնուէր ջանքերէն, որոց շնորհիւ Հռիփսիմեանց Նեղտարինեան որ վերջին տարեկան հարցաքննութեանց միջոցին 27 աշակերտուհի միայն ունէր, այսօր 60էն աւելի ունի աշակերտուհիներ.

Բայց յատկապէս ուշադրութիւն գրաւած է իրր ամենաօգտակար նորութիւն մը որ պէտք է օրինակ հանդիսանայ ամեն թաղերու, ձեռագիրութեան և կարի դասերը զոյս տիկնայք արդիւնաւորապէս կ'ուսանէին Մեծ. Գալէնտէրեան էֆէնտի, հրատարակիչ Ե-ի, և զոյս աշակերտուհիք այնքան յաջողութեամբ կ'ուսանին.

Տարակոյս չկայ թէ տարեկան ընդհանուր քննութիւնք գոհունակութեան աւելի մեծ առիթ պիտի հայթայթեն մեզ.

Խասգիւղի Թաղ. Խորհուրդը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ վաղը գիւղին Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյն տօնախմբութիւնը լինելով, Դեր. Դարեգին Եպիսկոպոս Սրուանձտեանց հրաւիրեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել ի հոգեւոր մխիթարութիւն ժողովրդեան.

Երէկ, ուրբաթ, ի Գատը գիւղ, Մեծ. Գէորգ էֆէնտի Սարգսեանի բնակարանին մէջ տեղի ունեցաւ իր Ազն. քրոջ Օրիորդ Վերգինէ Սարգսեանի նշանախօսութիւնն ընդ Մեծ. Կարապետ էֆէնտի Մէրտէրտիչեանի, վաճառական ի Կ. Պոլիս.

Ներկայ էին երկուց կողմանց բարեկամք և ազգականք.

Հրատարակեցաւ ԹՕՆԱԿի այսօրեայ թիւն հետեւեալ բովանդակութեամբ.

Կրօնական. Վերստին ծնունդ մարդոյ. —Վ. Վարպետական. Աստուած արարիչ. —Յ. Եկեղեցական. Կանոնագիրք. —Մարգարիտ եպիսկոպոս Օրմանեան.

Ստացանք ԵՒԵՂԵՑԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՑ շաբաթաթերթի այսօրեայ թիւն.

Հրատարակուեցաւ ԿՐԹԱՐԱՆ ամսօրեայ հանդիսի ապրիլի ամսաթիւն հետեւեալ բովանդակութեամբ.

Նամակ (Մ. Կիւրճեան)—Գիշեր մը Ալիսի տխանց մօտ.—Բրդոց ազգային երդն (Գ. Վ.)— Կեանք և մահ (Ա.).— Հայ լեզուի դիրքն (Լ. Տ.).—Մնուանդ (Լ.)— Այլ եւ այլք.—Հայկական Կրթարան.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԷԿԻ ՍԷԼԱՄԼՐԲԸ

Եբլորդի պալատան մօտ կառուցուած թէբքէի մը և յարակից մզկիթին շինութիւնն աւարտած լինելով, Վեհ. Սուլթանն հրաւիրած է որ մզկիթը կոչուի Էրիէրու-Ճամի և թէբքէն ալ Շուլը Տէրէսը. Սոյն մզկիթին մէջ տեղի ունեցաւ երէկ Սէլամլրքի պարարութիւնն ինչպէս նաև թէ՛ թէբքէին և թէ մզկիթին բացման հանդէսը. Վեհ. Սուլթանը բաց կառքով և շքեղ հանդիսիւ Էրիէրու-մզկիթը գնաց. թէբքէին չէյխը՝ Զաֆէր էֆէնտի խնկաման

Նիա եւ Պէյօղա Վաքարէլի երկաթուղեաց ձեռնարկուներուն. Այդ հրաւէրի նպատակն էր համաժողով մը գումարել յորում պայմանագրոյ հիմանց համաձայն, պէտք եղած տնօրինութիւնք որոշուին միացման գծերու մասաւոր բացման առթիւ. Այս ձեռնարկ ապարդիւն մնաց սերպիական եւ օսմանեան երկաթուղեաց վարչութեանց մերժման առթիւ, որք յայտարարեցին թէ Բ. Դուռը տակաւին որոշած չէր թէ որո՛ւ պիտի յանձնէր իւր միացման գծերու շահագործումն.

Այժմ այս խնդիրը կարգադրուած լինելով և Բ. Դուռն ևս արտօնած լինելով Սկիւպ—Վրանիայի գծին բացումն, առաջադրեալ համաժողովը գումարեցաւ վերջապէս. Առաջին նիստը տեղի ունեցաւ անցեալ շաբաթ օր ի Բէշգա, հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնատան մէջ, նախագահ Պ. Պարսէսի նախագահութեան ներքև. Աւստրիոյ և Հունգարիոյ պետական երկաթուղիք, Սերպիոյ պետական երկաթուղիք, սերպիական շահագործման ընկերութիւնն (որ կը ներկայացուցէր նաև միացման գծերու ընկերութիւնը որ իրեն թոյլատրած է Սկիւպ—Վրանիայի գծին շահագործումը) պուլկարական երկաթուղեաց վարչութիւնն ինչպէս նաև արևելեան երկաթուղեաց շահագործման ընկերութիւնն իւրաքանչիւրն իրենց պատուիրակութիւնները ղրկած էին. Այդ առաջին նիստը զոհուած լինելով ինչ ինչ նախապատրաստական խնդրոց կարգադրման և կատարելի աշխատութեանց համար օրակարգի մը պատրաստութեան, ժողովոյ առաջին կանոնաւոր նիստը բացուեցաւ կիւրակէ օրը. Պ. Լիւգվիկ, նախագահ տնօրէն Աւստրիոյ պետական երկաթուղեաց, պարագային յարմար բանախօսութիւն մ'արտասանելով, բարի գալուստ մաղթեց ներկայից. Ապա վիճաբանութիւնը բացուեցաւ օրակարգի առաջին խնդրոյն վրայ, որ էր միօրինակ սակագնոց հաստատումն. Վիճաբանելի միւս խնդիրներն էին ուղղակի ժամանակացոյցերու և թղթակցութեանց հաստատումն, ուղեւորաց համար ուղղակի սակագնոց որոշումն և քանի մը մասնագիտական կէտեր.

Պատուիրակք կը յուսային փութով աւարտել իրենց աշխատութիւնները որպէս զի կարենան Սելանիկ երթալ, ներկայ գտնուելու համար Սկիւպ-Վրանիայի գծին բացման որ տեղի կ'ունենայ այսօր.

ԿՐԹԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Կրթական Վսեմ. Նախարարին եւ գերմանական դեսպանին միջեւ վերջերս տեսակցութիւն մը տեղի ունեցած է Գերմանիա ղրկուելիք քսան պատանիներու ուսման ծրագրոյն վերայ. Այս պատանիք նախ գերմաներէն լեզուն պիտի ուսանին և յետոյ պիտի յաճախեն բարձրագոյն վարժարանները.

ԲԺԻՇԿԻ Ի ՍԿԻՏՈՐ

Թաղապետական Թ. շրջանակի տնօրէնին նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողով մը, որում անդամ է նաեւ Տոքթ. Հայասը պէյ, ձեռնարկած է քննել Սկիւտարի մէջ բժշկութիւն ընող անձանց վկայագրերն. Առաջին նստին մէջ, որ տեղի ունեցաւ նախընթաց օր, քննուեցան և օրինաւոր դատուեցան վկայագիրք յիշեալ բժշկաց.

Տոք. Աթա պէյ, Իզզէր պէյ, Ալնի պէյ, Սիմոն պէյ Սեզրօսեան, Իսրահիմ էֆ., Թորգոմեան էֆ., Պ. Ժորժ Աբէկաքորիանէս, Պասեան էֆ., Մէհմէտ Նուրի պէյ, Մուսթաֆա Հիւսնի էֆէնտի և Գասպարեան էֆէնտի.

Ցանձնաժողովոյ երկրորդ նիստը տեղի կունենայ այսօր.

Թ. շրջանակի թաղապետութեան սոյն տնօրինութեան նպատակն է արգելուլ առանց վկայական բժիշկներն իրենց արուեստն ի գործ դնելէ յիշեալ շրջաբերականին մէջ.

ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՆՔ

Երէկ մայրաքաղաքս ժամանեցին եդեսիոյ նախորդ կառավարիչ Ճավիտ փաշա՝ Իսկէնտերունէն, Լոնտոնի օսմանեան դեսպանատան նաւային կցորդ դեր-հազարապետ Իպրահիմ Լոմէմ էֆէնտի՝ Լոնտոնէն, Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան արուեստագիտական գիւանի բարտուղար Առնիլ էֆ.՝ Բարիզէն, Տօքթէօռ Զամպաքօ փաշա՝ Կրէտէէն եւ Սանթուրին կղզւոյ Յոյն հոռոմէականաց մետրապոլիտ Տ. Կալէմպատ՝ Հռոմէն.

—Սեբաստիոյ համանուն թերթը կը ծանուցանէ թէ կուսակալ Սուրուրի փաշա մտադիր է քաղաքին մէջ հոլակալ զօրանոց մը կառուցանել եւ թէ այս առթիւ կը բանակցի Դ. զօրաբանակի հրամանատարին հետ. Այս զօրանոց պիտի կրնայ պարունակել հետեւակ զօրաց վաշտ մը եւ հեծելազօրաց գունդ մը.

—Ոստիկանութեան նախարար Վսեմ. Քեամիլ պէյ նախընթաց օր կայս. պալատ գնաց և Վեհ. Սուլթանի հրամաններն ստացաւ վերաբերմամբ իւր պաշտօնին.

—Աւստրիոյ հանգուցեալ Մարիա Թէրէզիա կայսրուհւոյն վերաբերեալ նիւթոց ցուցահանդիսին մէջ, ի մէջ այլոց կը գտնուի եղեր նաեւ թանկագին ձիու թամբ մը զոր Նուիրած է Սուլթան Օսման Գ. Այս թամբ գոյնզգոյն մետաքսներով եւ ոսկի ու արծաթի թելերով բանուած և թանկագին զմրուխտներով ու մարգարիտներով զարդարուած է.

Յառաջիկայ երեքշաբթի, 10|22 մայիս, Ռումանիոյ անկախութեան հրաւէրման և Քարլ Թագաւորին գահակալութեան տարեդարձը լինելով, Բերայի Յունաց Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ գոհաբանական աղօթքներ պիտի մատուցուին առաւօտուն և յետոյ եկեղեցական արարողութեանց, ընդունելութիւնք պիտի կատարուին դեսպանատան մէջ.

Երկու օր յետոյ, ինչպէս արդէն ծանուցինք, Մեծին Բրիտանիոյ թագուհւոյն ծննդեան տարեդարձն է.

Իսկ մայիս 15|27ին, այսինքն յառաջիկայ կիրակէ, Աղեքսանդր Գ. կայսեր գահակալութեան տարեդարձը լինելով, ընդունելութիւնք պիտի կատարուին ռուսական դեսպանատան մէջ.

—Երէկ Մուսանիոյ չոգենաւով Պրուսա ուղեւորեցան Մանսաղբրի տէֆթէրտար Մուսթաֆա պէյ, Բ. զօրաբանակին սպայակոյտի Մրլրիվաներէն Հաւան Պասրի փաշա, գերմանական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Լոնէսթ Թռէսբօ, գերմանական դեսպանին եղբայր տը Բատովիճ զօրավարի կնոջն և դեսպանատան երրորդ թարգմանը.

—Երէկ ժամը 6ին Պէպէքի մէջ հրդեհ ծագելով փայտէն բէօշկ մը միայն այրեցաւ.

—Թիմուր օղու Իսմայիլ անուն հրաշակաւոր աւազակապետն, որ ահ ու սարսափ կը սփռէր Տրապիզոնի շրջակայքը, վերջերս ձերբակալուելով կիւմիշխանէի բանտը դրուած էր, Տրապիզոնի հարուստ կալուածատէրերէն միոյն Ֆազը պէյ անուն միակ որդին սպաննած լինելուն համար. Թիմուր Օղլու Իսմայիլ յաջողած էր փախչիլ այդ բանտէն, սակայն գունդ մը ոստիկանք զայն հալածելու ելնելով, արիւնկալ աւազակապետին պատահեր և կատաղի կռուոյ մը մէջ ծանրապէս վիրաւորեր են զայն. Թիմուր Օղլու մերձակայ պահականոց մը տարուելով, մի քանի ժամէն մեռեր է.

—Երէկ ծանուցինք թէ Պոլսոյ Էսկի Ալի Փաշա թաղը ջրհորի մը մէջէն թուրք կամնավաճառի մը դիակը գտնուած էր. Ոստիկանութիւնն հարկ եղած քննութիւնը կատարելով թուրք կին մը եւ Մուսթաֆա ու Հասան անուն երկու անձեր ձերբակալած է իրր կասկածելի.

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ

Երէկ գիշեր, Նոր Թատրոնի սակաւաթիւ հանդիսականք ախորժակ գտնեցին Պ. Աշոտի ձեռնածուական ճարտար փորձերն որք կը հաւասարէին, եւ ուրեք ուրեք կը գերազանցէին իսկ զինքը կանխող օտարազգի արուեստագիտաց փորձերն. Երիտասարդ ձեռնածուն իրաւունք ունէր ակնկալելու որ աւելի մեծ թուով հանդիսականք, գէթ Բերայաբնակ հայեր, քաջալերէին զինքն, երբ օտար ձեռնածուաց ներկայացմանց երեկոյթներուն բազմաթիւ հայեր ներկայ գտնուած են. Այսու հանդերձ, Պ. Աշոտ իւր փորձերը կատարեց այնքան ճարտարութեամբ եւ եռանդեամբ, որքան եթէ հոծ բազմութիւն մը գրաւած լինէր թատրոնի սրահն. Իւր յայտագրի երեք զրօսալի մասերն ալ գործադրեց յոյժ յաջող կերպիւ և ամեն անգամ ծափահարեցաւ, մանաւանդ թղթի խաղերու մէջէն, որոցմով շատ մը ինքնանկնար և նոր փորձեր կատարեց.

* *

Պ. Մէլիէտէն՝ յոյն ձեռնածուն, այս գիշեր եւ վաղը գիշեր երկու ներկայացումներ պիտի տայ ի Նոր Թատրոն, իւր հրաժեշտի ողջոյնը մատուցանելու համար Բերայի հասարակութեան. Պ. Մէլիէտէի այս երկու ներկայացումնը ժողովրդական լինելով, օթեկով և նստարանով բոլոր գներն զգալապէս զեղչուած են.

Պ. Մէլիէտէս փորձ և վարժմի ձեռնածու մ'է և իւր փորձեր ևս շահեկան են և զրօսալի.

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՆՍ ՀԱՎԱՍ

Լոնտոն, 18 մայիս

Երբեմնեան ժողով. Արտաքին գործոց խորհրդական Սըր Ճ. Ֆէրրիւսը, հարցման մը պատասխանելով, կը յայտարարէ թէ Անգլիա ոչ մէկ համաձայնութիւն կնքած է Նիւթական գործողութեան մը համար.

Լիվերբուլ, 18 մայիս

Անգլիական զօրաց ընդհանուր հրամանատար Գէմբրիճի դուքսն, երէկ իրիկուն ատ իրեն տրուած հացկերոյթի մը մէջ, ըսաւ թէ ոչ մէկ փոփոխ կ'սպառնայ այժմ, այլ պէտք է պատրաստ լինիլ ամեն պատահականութեանց և միւս ազգաց զինուորական յառաջդիմութեանց բարձրութեան հաւասարիլ.

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Վայլաթիա, 7 մայիս

Օսմանեան Ֆոնտիւիտի

		Դահեկան
Սրբէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Ի)	Սերի Գ.	4. 15 29 1/2
Պօրսային գոցուածքն վերջը	» »	15 29
Բերայի մէջ	» »	— —
Առաւօտուն բացուածքս	» »	15 29
Բարձրագոյն գին	» »	15 29
Նուազագոյն »	» »	15 29
Կէս օրին	» »	15 29

ԻՍՊԱՆԱԿԱՆ ՏՈՒՆԻՔ

Երէկ երեկոյ	Գ. 4. 37 1/4
Այս առաւօտ	» 37 1/4
Կէս օր	» 37 1/4

ԸՆԹԱՑԵՐ ԱՐԺԵԹԻ ԹՈՒՆ

Փոխառութիւն	1858)	Սերի Գ. 4.	24 30
»	1862)		
»	1860)		
»	1863) Ե	» »	14 25
»	1872)		
»	1865)		
»	1869) Ե	» »	0. 15 29
»	1873)		

ԲԱՆԿԱՆՏՈՒՄՈՒԹ

Օսմանեթի լիմիթեդ	Ազգ. Լ. 4 15
Ֆրէտի լիմիթեդ	Օսմ. » 7 18
Պանք տը Ֆրանս	» 6 28
Օսմ. Շանմի է վայէօր	» 4 15
Ֆրաժուէյ	» 420
Բուսմէրի երկաթուղի	Ֆր. 40 75
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ	» —
Բանքնեթուղի Լաբրիսմի	» 138

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 18 մայիս ժամ 5 վայր. 15 երկայ.

Ազգ. բանսիտ			99 3/16
Օսմ. »	Սերի Գ.	բացուածքս	14 1/16
» »	»	գոցուածքս	14 1/16
» »	»	Ա.	24
» »	»	Բ.	14 3/8
» »	»	Գ.	13 7/8
Օթոման 1871			82 3/4
Փոխառութիւն 1877			95 1/2
Պանք Օթոման			10 3/8
Ռուսական փոխառ. 1873			94 3/16
Եգիպտական միացեալ (ինդիֆիզ)			79 3/16
» առանձն. (բրիմիէ-մէրիկ)			100 3/8
Տայրա Սանիկ			76 1/4
Տօմանեալ (փոխառ. Բարիզ)			101 1/4
Հունգարական պարտատոմսերի 4 %			— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ			25 46

Վիէննա, 18 մայիս ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 80
Օսմանեան երկաթուղի	20 20

Բարիզ, 18 մայիս ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական լիմիթ 4 1/2 %			105 62 1/2
» » 3 %			82 62 1/2
Օսմանեան քանսոլիտ	Սերի Գ.	բացուածքս	14 30
» »	»	գոցուածքս	14 27 1/2
» »	»	Բ.	14 50
» »	»	Գ.	14 20
Օսմանեան երկաթուղի			40 25
» Բէյտիի բանքնեթուղիք			— —
Պանք Օթոման			518 75
Գրէտի Լիոնէ			582 50
» Յոմնիթ			1420
Բանքնատոմ Լիոնի			1240
Սուէզի ջրանցք			2171 25
Ռուսական 5 % 1877 ի			100 1/8
Իտալական լիմիթ			97 35
Ոպանիական (արտաքին)			69 1/4
Եգիպտական միացեալ			401 25
Բրիօրիթէ Թիւրք			400
5 % Չիլիական			366 25
Չէք Լոնտրայի վրայ			25 30

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՔ

Բերայի Ազգ. Երկսեռ վարժարանաց Տիկնանց Խնամակալութիւնը պարտ կը համարի իւր սրտագին շնորհակալութիւնը հրապարակաւ այն վեհանձն և ազնուասիրտ Տիկնայց և Տեարց որք բարեհաճած են մասնակցիլ Ս. Զատիկ Տօնի առթիւ բացուած հանդանակութեան, և որք արդեամբք Խնամակալութիւնն ղգեցուցած է 182 թուրա մանկտիք, յորոց 106ը մանչ և 76ն աղջիկ.

Ցանկ Նուէրատուաց

	Ղր.
Տիկին Ն. Բաղդասեան	540
» Ա. Իսաեան	540
» Տիրուհի Յակոբեան	540
» Բարիս Նուրեան	324
» Սրբահատի ձեռամբ	270
» Ն. Զանդ	216
» Երանուհի Կիւմիւշկերտան	216
Մօսիէօ Հէյվատ	216
Տիկին Գայիանէ Ասլանեան	108
» Թագուհի Խուժարեան	108
»

ՎԱՐՊԵՏՆ ԵՒ ԱՇԱԿԵՐՏԸ

Փոփոխութիւն. — Հայրիկ և Ծաղկազարդ.—Մշեցիք և արարգեւատու.—Դուզկունճուրի եկեղեցւոյն քարոզիչը. — Քրիստոս յարեաւ.

Նախորդ տարի մինչ այս նիւթերու վրայ յօդուած մը գրելու կը պատրաստուէի, չէի մոռնար թէ ոչ միայն աշխարհական, այլև գուցէ դժուարին էր, նոյնիսկ կրօնաւորաց կարգէն, հոգեւորական գրուածոց ընթերցողները դանել։ Իսկ այս տարի չեմ մոռնար թէ մեծ փոփոխութիւն ունինք։ Ժամանակը մեծագոյն դաստիարակն է, որ զմարդկութիւն յառաջ անդր կը մղէ՝ մերթ յետոյս դարձնելով և մերթ դէպ ուղիղ ի հանդէպ երեսաց վարելով։ Ինչ բան ալ դնեն մեր այս փոխոխութիւնը բացատրելու, սա ճշմարիտ է թէ բան մը կրեցինք։ Նախորդ տարի՝ կրօնական շնչով խառն գրուածոց ընթերցողներ գտնելու յուսահատ էինք. այսօր ունինք երկու կրօնական թերթեր որ հազարաւոր ընթերցողներ ունին, և ըստ այսմ կ'արդարանայ այն առածը թէ Ցառաջդիմութիւնը շատ անգամ յետս դառնալով կ'ըլլայ։ Մենք յետս դարձանք, և անշուշտ տակաւին յաճախագոյնս պիտի դառնանք։ պիտի տեսնենք ինչ որ անտես ըրինք և պիտի պարծենք։ ինչ որ կ'ուզենք։ . . . .

Արդ, առանց մոտենալու մեր կրօնական թերթերուն, որ մեր հոգւոյն շաբաթական հաշիւները կը կարգադրեն, վերջին անգամ ծաղկաքաղ պիտի շրջիմ մէկ երկու տօնական աւուրց մէջ, յիշատակեմ կարճառօտ երկու քարոզներու ստուերագիրն, զորս խօսեցան հայաստանցի երկու հոգեւորական, վարպետն և աշակերտն։ և այս առթիւ ի մէջ կը բերեմ յիշատակ մ'ևս զոր Մշեցիք միայն ունին, ուխտաւորութիւն Աշտիշատի Սրբարանը։

* * *

Ծաղկազարդի տօնն, հոգեւոր երգերն ալ ի բաց թողով, քարոզի շատ նպաստաւոր է. ամբողջ բնութիւնն իր ծաղիկներով և նորընձիւղ տերեւներով ճարտարախօսին նիւթոյն հետ առնչութիւն ունի, արմատներն և ձիթենւոյ մշտադալար ոստերն արքայական պատիւ ունին նոյն օրը։ Մանկութիւն և ծերութիւն, կենաց երկու հակառակ ծայրերն, կը միանան և օրհներգու չրթամբք կը փառաբանեն գնա որ առանց խուլ դղրդման և առանց շառաչիւն հանելու՝ խաղաղութիւն կը տանէր աղբատին տնակին, վշտագին սրտերու և անձկաբեկ ոգւոց։

Այս աւուր յիշատակց վրայ խօսած են մերնախնիք այլեալ վերնագրով մին՝ յոչ արմատեկաց, միւսն՝ ի գալուստն Քրիստոսի յԵրուսաղէմ։ Ի՞նչ ունէր խօսիլ մեզ նոյն օրն Հայրիկ։—Նչեմի մը տեսած էր տնակի մը դրան առջեւ, հագուած բնաւին սպիտակաթոյր ծաղիկներով։ Երանի՜ կուտայ այնմ վայրիկ մը գիտելով անձկակարօտ, և հայեցուածքը կը դարձնէ նչենւոյն դրակից խրճթին։ «Բնութիւնն ամբողջ կը կենդանանայ. կը հագուինք դուք նորոգ զարդերով, երկինք և երկիր, կը հագուիս դու, երկանիկ նչեան։ Արդեօք հագուա՞ծ են այս տնակի սրտերը, մայրն ունի՞ ծաղկազարդ, մանկունքն՝ որ ի նմա՝ ունի՞ն ծաղկազարդ . . . »։ Բարդոն ամբողջ հաղիւ թէ տասն վայրկեան կը տեւէր, բայց տասն ժամու գոհութիւն տուաւ. «որտերն ունի՞ն ծաղկազարդ». այս բառերն արձագանգեցան։ Առաւօտուն զայս խօսեցաւ Հայրիկ։ Երեկոյեան քարոզն աւելի սրտագին մասեր ունեցաւ. եղան վայրկեաններ՝ յորս քարոզիչը, բուռն յուզմանց ազդեցութեան տակ, այլայլմէ եղած՝ թրթռուն ձայն մը լսելի կ'ընէր, ելեւէջներով շինուած։ Բեմբասացութիւնն ալ իր երաժշտութիւնն ունի՞ արդեօք։ Ձերմակ թաշկինակ մը իր երեսին վրայ ստէպ կը պտտէր։ Ի՞նչ ունէր Հայրիկ։ քրտի՞նք.—գուցէ անկէ աւելի տաք և աղի ցօղեր զորս թաշկինակը կը ժողվէր։ Գուցէ կը նախանձէր Յիսուսի, որ մինչ երեք տարի առաջ իր քաղաքը կը մտնէր, ինքը թողուց նոյն օրն իր մանկութեան քաղաքն ու եկեղեցին, Վարազն ու Բըզնունեաց ծովը. չլսեց առաւօտուն Այսօր հրկիրեցեն, և ոչ Խնապանդ կոսանդ՝ երեկոյին։

* * *

Աւագ Հինգշաբթուան համար բան մը չպիտի ըսեմ. Հեռուեալ օրը ծովեզերեայ եկեղեցին ինչ։ Խորհրդարանին մէջ նստած էր հայաստանցի նորեկ Թխագոյն վարդապետը. մեր սրբազան Եփրեմին առջեւ ծռած էր մտախոհ՝ անշուշտ ճակատագրին դառնութիւններ սիսիլ հոգեկան յուզմանց մէջ՝ զորս հանճարոյ բռնաշունչ հովը կը յարուցանէ։—Ուրեմն թող Հիւսիսի թշուառները կարդար. Վաթերլոյ հոն է. հոն ճակատագրի մենամարտ կայ և հանճարոյ Ովկան, և ընդհակառակն ի՞նչ կրնար գտնել մեր աղքատիկ Եփրեմին մէջ։—Մեր հայր սուրբն այսպէս չխորհիր. ինք կը հաւատայ որ եթէ նոյն ինքն վսեմափառն Հիւսիսոյ ծանօթ ըլլար մեր հարց սրբազան երգոց և հոգեկան ներշնչութեանց, չըսեմ առաջնոց, այլ և Պուլղ վարդապետին որ տկարութեան ժամանակն երգած է, չպիտի դառնար այնպէս արհամարհոտ ինչպէս մեզ կը դատապարտենք զայն ստէպ։—Լաւ, սակայն ի՞նչ կ'արժէ այդ վարդապետին կարծիքը։ Պէտք չէ մոռնալ միայն թէ այդ հոգեւորականը պարզ մարդ չէ։ երբ գրչի ծայրն երերցնէ՝ կարկտի պէս խմաստներ կը թափէ, իր բերան ճկուն լեզու ունի, իր քնարին թելերուն վրայ ամէն ինչ հոգիկնունի, հանդարտիկ ծովակը, սարերու հովմիկը, Արարատի շուշանը, Ծաղկեոյ ծաղկունքը։ Ցեղերն ալ լաւ կ'ուրոչէ. մէկ կողմ Գրիգորի ճրագն անշէջ կը վառէ, և այլուր կը գտնէ տեղեր որ մարդուն սիրտը քարի կը փոխեն, և կը գտնէ քարեր՝ որ քարքայուն ու ջախջախ սիրտը ընարի կը փոխեն։

Եւ որովհետեւ օրը մեծ-ուրբաթ էր և շաբաթուն վրայ կը խօսէինք, գաղափարաց զուգորդութեան բնական կարգաւ, նոյն աւուր սրբազան երգը, պարզեւաբանն՝ անլիշատակ չմնաց։ Պարզեւաբանն . . . այո՛, եւ վայրիկ մը եռքը ալուր էինք։ ալ մոռցանք Վասիլն, որոյ ալիք քանի մը քայլ հեռի մեր ոտից ներքեւ կը ծփային վէտ ի վէտ, Ի՛նչպէս խօսակիցս. «Այսօր հազարաւորք Աշտիշատի սրբարանը յուխտ կ'երթան»։ Օրացոյցը «Պարզեւատուն» հեղինակին տոներն ուրիշ օրերու մէջ նշանակած է. ի՞նչ բան կը գրդէ այդ ուխտաւորութիւնը, որուն սկիզբը թերեւս մեզմէ տասն եւ հինգ դար հին է. ոչ ծննդեան եւ ոչ իսկ մահուան թուականը այդ աւուր մոռ են, զի Կորիւն յայտնապէս նշանակած է զայն, նա և օրուան ժամն ալ։ «Յետ այնորիկ դէպ լինէր փոխել յաչխարհէս երանելւոյն սրբոյն Սահակայ . . . ի Բագրեւանդ գաւառի ի գիւղն Բլուր, ի կատարել ամսոյն Նաւասարդի, յերրորդ ժամու աւուր պաշտաման, որ եւ զոր ծննդեանն՝ ի նոյն աւուր»։ Ինչո՞ւ կ'երթան հապա Մշեցիք՝ թողլով իրենց փառաւոր վանքերն ու տաճարները։ Հաւանաբար «Պարզեւատուն»ին հեղինակը կ'խորհրդի լսել իւր շիրմին ու ստուերացը բով։ լսել հոն թէ ի՞նչպէս Աբգարն ոչ ոչ ոչ՝ յանձն կ'առնու ցմահ սեղէն պատանքի մէջ փաթթուիլ, թէ ի՞նչպէս քնալէն է լոյս անմոռոյ՝ կը թաղուի մարմնով ի սիրտ երկրի, թէ ի՞նչպէս Լուսինն երկոց դէմոց՝ քահանայից մատանեաւ կը կնքուի, եւ Բարեսեան անմահութիւն՝ կը խնկի ի դգաստիցն իւղաբերից։ Սրտառուչ եւ խորհրդաւոր է այդ ուխտաւորութիւն։ Երեւակայէ միանգամ հազարաւորներ, կին, կուսան, ծեր, երիտասարդ, որ՝ Քրիստոսի թաղման յուղարկաւոր ըլլալու համար՝ իր միակ Երդչին գերեզմանին շուրջը կը խռնեն իրենց հարց հաւատքով, և այսպէս տասնեհինգ դարուց մատենագրական սուրբ յիշատակ մըն ալ կը տօնեն ամեն տարի՝ կրօնական զգացումներ խառնելով ինծա։ Մեր կրօնական երկու թերթերն ալ Աւագ շաբթուան այդ երգին համար բան մը չըսին. ինչո՞ւ չգրեցին թէ մեր եկեղեցւոյ անզուգական հայրապետն այդ Եէթը կրօնական սրբութեամբ ողողած է. ինչո՞ւ չըսին թէ այդ ոսկի գրիչը՝ մեղմութեամբ ոճոյ և պարզութեամբ՝ ա՛նպէս պերճութիւն ունի, և հակադրութեամբ իմաստից ա՛նպէս ահաւոր անդունդներ կը բանայ դէպի վեր և դէպ ի խոնարհ, ուր հիւլէի մը պէս կը կորնչին միտք և բան։ Երգ չէ ուրեմն այդ զոր Մշեցին կ'երթայ լսել, այլ անկէ աւելի բան մը, և զոր մեր Եկեղեցին կը պահէ ցայսօր հնգետասան դարէ ի վեր։ կրօնի հոգին։

Հաղիւ թէ այսպէս քանի մը վայրկեան օրորուած էինք այդ յիշատակց քաղցրիկ հովերով, Հայաստանցի վարդապետն է տաքցաւ, տխրեցաւ, և ազաչեց որ ալ չխռովեմ զինքն։ Այո, չեմ խռովեր. Թաղման ժամն ալ կը մտնէր, ուստի և հարկ էր բաժնուիլ։

Մէկ օր ետքը Զատիկ էր, կը փափաքէի այս վարդապետին ալ քարոզն ուրուագրել։ 1879 թուականին, առաջին անգամն լսած էի միանգամ զնա Քաղկեդոնի Արամեան վարժարանի մէջ. օրն էր Վարդանանց հինգշաբթին։ Այն օրերէն ցայսօր շատ բան՝ զոր տեսած ու լսած էինք՝ մոռցանք, և սակայն այն քարոզէն մաս մը գէթ անիյշատակ մոռացութեան մէջ չինկաւ, մանաւանդ այն կտորն որ կերպ մը յանդիմանութիւն էր։ «Մեր մէջ բազումք կ'ալրին Բարիզի և Լոնտոնի կարօտով. գիտեն թէ Սենի և Թայզի վրայ կամուրջք քանի կանգուն երկարութիւն ունին. և մէն մի կամուրջ քանի աչքերէ կը բաղկանայ. գիտեն թէ ի՞նչ է նիւթն որով չինուած են այնք. բայց ոչ ոք կը փափաքի գիտել թէ ի՞նչ հոգեղէն կամարներ ունինք օրը կերկարին Եփրատայ և Եռասխի վրայ։»

Տարիներ անցան անկէ ի վեր. այդ վարդապետն՝ որ Վոսիորի գեղով չէր բաղարուրիր՝ քանիցս անցաւ մեր սաներէն, և վերստին ներս կը մտնէր լրցուած նոր հոգւով և նոր մտաւոր ուժերով կաղդուրած։ Այս ամենքը փափաքելի կ'ընէին ինձ լսել զնա վաղ գոյն. և Զատիկն ալ առիթը կը բերէր։

Ցարութեան օրը Լուսաւորիչ էինք. հոն էր մեր հայաստանցի վարդապետը. իր բնական շնորհաց վրայ շատ բան կ'աւելցնէ Թղթի և գրչի շնորհքն զորս առատապէս ունի. Աւետարանի ընթերցուածոց մէջ հնութիւն կը բուրէ, և մինչ այս մինչ այն, քարոզին ժամը կը հանէր։ Բեմին վրայ տագնապ չունի. պատրաստութեան բան մը չը ցուցներ։

* * *

Զատիկ բերաւ քիչ կամ շատ ուրախաւորի բաներ ալ։ Երկու հայ կուսակցութիւնք ալ՝ որ բաւական ուժեր սպառեցին իրերաց դէմ, դաշնակցութեան թղթեր գրեցին, և Ոսկերբերանի եկեղեցւոյն մէջ հանդիսաւոր կերպով եղբայրութիւն տուին։ Զենք գիտեր Ազգ. պատմութիւնը ապագային մէջ ինչ դատաստան պիտի տայ այս մասին, միայն յայտնի է թէ փոքրագոյն մասն՝ որ գնաց խառնուելու, իւր հետը կը տանի Ազգ. մատենագրութիւն, հին ու նոր յիշատակագրութիւն։ Երկրորդ, եղան 200 տուն հայեր՝ որք իրենց մայրենի եկեղեցւոյն գերկը դարձան։ Արդեօք ի՞նչեր կը պահէ մեզ ապագայից Աստուածը. չպիտի՞ գայ օր մը, յորում այս պատկառելի ժողովրդեան անցեալ մասունք, ուր ուրեմն անհանգիստ հոգեկան տագնապներէ և խղճի խայթուածէն, եղբայրութեան թուականը բան։

«Տո՛ւր ինձ քո ձեռն, եղբայր եմք մեք,
Որ մրրրրկաւ էինք զատուած.»

Խանդաղանոտաց արցունքներով հին մեղքերը լուան եւ միաչուրթն ըսեն. Քրիստոս յարեա՛ . . . Թող պիտի գրկուին մեր թղթերը. կը հաւատամ անոնց զօրութեանը։

5 Մայիս 1888
Սկիւտար ՀՐԱՆՏ

Կ. ՊՈԼՍԷ Ի ԲԱՐԻԶ

ՎԻԵՆՆԱ. 8 մայիս 1888

Պուքրէշէն նամակ սարհանդակին՝ տալէ եմք, այցելեցինք սոն քաղաքի Հայոց եկեղեցին։ Օրն Աւագ-Հինգշաբթի ըլլալով կը փափաքէինք նուիրական արարողութեանց ներկայ գտնուիլ։ Հեռաւոր թաղ մը կը գտնուի այս եկեղեցին՝ որ հինաւուրց փոքրիկ չէնք մ'է։ Երբ եկեղեցիէն ներս մտանք, Ոտնլուցի արարողութիւնը կը կատարուէր։ Տաճկախօս հայ տարն մը մեծարեց զմեզ և տեղեկութիւններ տուաւ տեղւոյն հայոց վիճակին վրայ։ Եկեղեցւոյն մէջ հազիւ 40 հոգի կար։ Պատճառը մեզ բացատրեց պարոնն ըսելով թէ օդն ամպամած լինելով չատեր չէին կրցած գալ։ Եւ սակայն Ռուսէններ կային որոնք չնայելով օդին անյարմարութեան եկած էին անձկանաք դիտելու մեր ոտնլուցի սուրբ արարողութեան մասնամասնութիւնները։ Մտոգն այն է որ Հայերն անտարբեր են ատ իրենց կրօնքին ու ազգութեան և ուծացեալ են յոյժ մայրենի եկեղեցիէն։ Եթէ ոչ, մեծ փարթամ հայեր կան եղեր հոս որոնք եթէ կամին կարող են անշուշտ նախանձելի բնել մեր կրօնքն ու ազգութիւն յաչս իւրեանց բնակիչց օտարաց։ Ի՞նչ կը շահին արդեօք հայերն օտարանալով, օտարաց հետ ամուսնանալով և իրենց խիղճն ու զգացումը մեռցնելով կամ վաճառելով։ Մինք, փառք Աստուծոյ, Հրէից պէս ատելի ազգ մը չենք դարձած որ անչնորհ ըսելու թէ Հայ ենք։ Սակայն Հրէայք չեն ըներ մեր ըրածը։ Ցաւալի՜ երեւոյթ . . . ։

Հինգշաբթի իրիկուն (3 մայիս) մեկնեցանք Պուքրէշէ և առաւօտուն հասանք աստրիական սահմանագլուխը։ Բանէն զարմացուցած գիրուկ պաշտօնեայ մը մեր անդագիրները քննելէն ետքը, սկսանք արագ արագ յառաջանալ աւստրիական երկրին մէջ։ Շատ մեծար տեսարաններ կ'ընծայէին երկաթուղւոյս անցած տեղերը։ Ամբողջ երկիրն հերկուած, մշակուած և ոռոգուած եւ ծաղկած է։ Պուլղարիոյ եւ Ռումանիոյ ոռեւ գիւղերը չես գտներ հոս։ Աւստրիոյ գիւղերը կոկիկ, փոքրիկ տուներէ կազմուած եւ յամենուսա յարգարեալ մարգագետիններով եւ արտերով պաշարուած են։ Օտարայէն մինչեւ Վիեննա ամեն տեղ ջուրեր կ'ոռոգեն ամբողջ երկիրը։ Մենք հոս խոսան թողուած հող չտեսանք։ Ո՛ր կողմդ դառնաս, դեղածիծաղ դալարիք կը տեսնաս։ Սքանչելի երկիր է այս աւստրիական երկիրը։

Ուրբաթ օրը կէս օրէն երկու ժամ ետքը Բէչթա հասանք։ Ընկերս եւ ես որոշեցինք օր մը գիշերել Հունգարական մայրաքաղաքին մէջ։ Պուքրէշէն ապին Բէչթայի պէս հիանալի քաղաք չկայ։ Բնութիւնն եւ արուեստ ձեռք ձեռքի տուած են ատ անզուգական քաղաք մ'ընելու համար զայն։ Երբ մարդ պատի Անտարշի պարտէզն, անցնի Ֆրանց-Եոզէֆ հրապարակէն, տեսնէ այն հայկական տուներն ու պարտէզներ, դիտէ այն հսկայ արձաններ՝ որոնք Տէաքներ, Զէչէնիներ եւն կը ներկայացուցնեն, անցնի այն մեծարուեստ կամուրջէն՝ որ Պուտան Բէչթայի կը միացնէ Դանուբի վրայ, դիտէ այս մեծ գետը՝ որ վերջին օրեր ահռելի կատաղութեամբ յարձակեցաւ իւր մերձակայ հողերուն և գիւղերուն վրայ և որուն վրայ մեծ ու փոքրիկ նաւեր կը վազեն, անկարելի բան է որ չզմայլի ընթերցողն և արուեստին գործած հրաշալեաց վրայ։

Թողուենք զատ՝ որ պատմելով չենք կրնար կատարեալ գաղափար մը տալ Պուտա-Բէչթի վրայ։ Մաճառներն համակրելի ազգ մ'ալ կ'երեւին։ Օտարաց հետ որչափ կարելի է տաքութեամբ կը վարուին, և անկրթութիւն չեն ըներ։ Ռուսէններն զմեզ ֆէյսով տեսնելով կարծես աւելի ուշադրութեամբ կը դիտէին իրարու հետաքրքրաշարժ բան, սակայն Մաճառները բնաւ հետապնդաչօք չէին նայեր մեզ։ Ազգէն Մաճառները չատ բաներով կը նմանին տաճկասատանցւոյս։ Նոցա երաժշտութիւնն պարերգայն մտ բան մ'է։ Նոքա երբ երգեն մեզ պէս իրենց ձեռքը գլխուն դնելով կ'երգեն մանչ երգելու պէս։ Հունգարերէնն ալ տաճկերէնի մօտ չատ բառեր ունի։ Կարելի է օսմանեան տիրապետութեան արդիւնք լինի այն, կամ թէ ցեղային մերձաւորութեան հետեւանք։

Պուտա-Բէչթ ունի իւր Ակադէմիան, Համալսարանը, բժշկական, իրաւագիտական և աստուածաբանական ճիւղերով, մասնաւորապէս խորհրդարանը, թատրոնները, աքանչելի եկեղեցիները, հասարակաց պարտէզները. կը էնեները, ճեմավայրերը են։

Հունգարացի կանանց դեղեցկութիւնը պէտք է դիտել ատ ի Բէչթա։ կարելի է ըսել թէ տգեղ կին չկայ հոս և Աստղիկի տիպարներ կը յանախեն անդ նկարչաց վրձիններուն արժանի։

Օսմանեան հիւպատոսարանն ալ դնացինք ի Բէչթա, սակայն ժամանակը քիչ մը ուշ ըլլալուն, ոչ զոք գտանք անդ։ Բէչթա Հայ գրեթէ բնաւ չկայ։ հոն ճանչցանք միայն Սուքիաս էֆ. անուն տաճկահայ վաճառական մը։ Եթէ մարդ գեւմանէրէն կամ հունգարերէն գիտնայ, ամենաքաղցր տպաւորութիւն մը պիտի առնէ Բէչթայէն։

Շաբաթ օրը ժամը չին մեկնեցանք անտի և իրիկուան ժամը ութին հասանք Աւստրիական մայրաքաղաքը։ Եկեղեցական լոյսն ակնախտիկ կերպով կը լուսաւորէր կայարանը։ Մուտքի իրաւունքը, որ փոքրիկ տուրը մ'է, վճարելէն ետքը գտանինք ուղղակի Օթէլ Նասիօնալը՝ որ տաճկատանցւոյ լիցած ղլխաւոր օթէլն է և որ քաղաքին կեդրոնը դտնուելով ամէն կողմն մօտ է։

Վիեննա աշխարհիս ամենամեծ և շքեղագեղ քաղաքներէն մին է։ մէկ միլիոն 200,000 բնակիչ կը պարունակէ, այսինքն Կ. Պոլսոյ մէկ ու կէսը գրեթէ։ Ասիացի մը պիտի զարմանայ տեսնելով այս քաղաքն որ պալատներու համախմբում մ'է և ոչ այլ ինչ։ Կ. Պոլսեցին ի զուր պիտի փնտռէ հոն իւր թաղերէն միոյն նման փողոց մը։ մեր Բերան Վէնինոյն հասարակ արուարձաններէն մին է և ոչ այլ ինչ։ Փոքրիկ տուն հոս բնաւ չկայ, ամենուրեք ահագին չէնքեր միայն կը տեսնուին։ Սակայն եթէ մասնաւոր չէնքերն ի նկատ առնուք, հասարար և ոչ մի հատ կը գտնենք մեր մայրաքաղաքին մէջ։

Կ. Պոլսեցի մեր ազնիւ բարեկամներէն Տարք Քէրթաէֆեան և Նիշանեան բարեհաճեցան գիս տանիլ Զատիկի կիրակի օրը քանի մը գլխաւոր տեղեր։ Նախ և առաջ եկեղեցի երթալու պէտքն զգալով, Սուրբ Կարապետի եկեղեցին գնացինք։ Շատ սիրուն չէնք մ'է այս եկեղեցին մզկիթի ձեւով կառուցուած։ Փառաւոր պատարագ մը կը մատուցուէր այն օր եկեղեցւոյն եպիսկոպոսն կոստին և ընտիր նուագածուց խումբ մը ընկերութեամբ քաղցրաձայն երգոցագ կը թնդացնէր եկեղեցւոյն կամարները։ Կարծես այս ամենը կանխագիտութեամբ կը կատարուէր ի պատիւ մեր Զատկին։ Մինչդեռ անդին Հարք Մխիթարեանքս առանց ըլած էին Զատիկն և ամենախոր հոգեւոր մխիթարութիւն մը չէին տար իւրեանց ազգակցաց։

Կէս օրէն ետքը գնացինք հայկական փոքրիկ խումբ մը կազմելով այն տեղ ուր տեղի ունեցաւ 1875ի տիեզերական արուեստաանդէսն։ Ամսոյս 15ին ալ պիտի բացուի նոյն տեղ մասնաւոր արուեստահանդէս մը։ Թագաւոր-կայսրն՝ որ բնաւ մէկ տեղ մը չկենալուն այս օրերս ալ բացակայ է մայրաքաղաքէն, պիտի գայ անձամբ ներկայ գտնուիլ բացման արուեստահանդիսին և արձանին Մարի-Թէրէզի։ Այս արձան նոր չնուած է և վրան գոց է։ Մայիս 15ին պիտի բացուի։ եթէ երբէք ներկայ գտնուիմ, մանրամասնութիւնները ձեզ կը գրեմ։

Ահա այս արուեստահանդէսին մասերը կը գտնուի Բրաշէր կոչուած հասարակաց պարտէզն որ յիրաւի անմահական վայր մ'է։ Ամբողջ անտառ մը դալարագեղ որպէս թէ կանաչ գօրգեր տարածուած լինէին, իրարու մօտ պարտէզներ՝ որոնց ամենուն մէջ զինուորական ընտիր նուագածութիւնք կը կատարուին, լեցուն մարդեր այր և կին, մեծ ու փոքր, ամեն դասակարգէ, բոլորն ալ զուարթադէմ, պատրաստ խնդալու, խաղալու, ամենուն առջեւ ոսկեդոյն բմպելին —կը գուչակէ անչուշտ գարեջուրը—, ուստի ի՞նչ որ է մէկ խօսքով Բրաշէր կոչուած տեղը։ Սակայն հոս կար մէկ ուրիշ զրօսավայր մը Զաբոպա անուամբ որ աւաւել քան երբէք խնդացուց զմեզ։ Այդ զրօսավայրն Հունգարացոց յատուկ տեղ մ'է, ուր թէեւ ուրիշ մարդիկ ալ կրնան մտնել, սակայն նուագերգութիւնքն և պարք հունգարական ձեւով կը կատարուին։ Բարգաքային թէ զինուորական, այր և կին խառնուած են հոն։ Կը խմեն, կ'ընթրեն, կ'երգեն, կը պարեն։ Հոն ամօթ ըսուած բանը չկայ։ Նուագարանք կ'սկսին։ հունգարական երգ մ'է որ կը զարնուի։ եւ ահա մեծ ու պզտիկ եկեղեցական ցնցում մ'ել կ'ունենան։ հանդարտ նստող աղայք, երիտասարդք, տարեւորք կը ցատքեն իրենց տեղէն, հունգարական ձեւով պարել կ'սկսին։ խիստ ուռ խիստ կ'ուստստեն, առանց գիրար նեղելու, հրմշտկելու կամ անկիրթ բան մ'ընելու։ կանչալին, սլոռացուցին թիւը չհամրուիր։ Նուագը լռելու չմնար, Ռոյսոյդ Ռոյսոյդ կը պոռան, և որպէս զի կրկնուի, փիսրիններ ալ կը նեռուին նուագածուց։ Պէտք է գիտնալ որ այս ամենը Բրաշէրի անտառին մէջ գիշերուան ժամանակ մինչեւ ժամ 12 հազարաւոր լոյսերու ցոլացման մէջ կը կատարուի և դիւական բան մը կ'երեւի մարդուս աչքին։ . . .

ԶԱՆԱԶԱՆՔ

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ՝ ԴԱՀՃԻ ՏԵՂ

Ցայտնի է թէ Նիւ-Եորքի կառավարութիւնն որոշած է յ յանձնել մահապարտներն սպան եւ ելեկտրականութեամբ։ Ասարիկ քանի մ. մանրամասնութիւններ այն յանձնախմբին տեղեկագրոյն վրայ, ուստ կառավարութիւնը պաշտօն յանձնած էր բաղդատական ուսումնասիրութիւն մը կատարել այն դրութեանց վրայ զորս կը գործածեն զանազան երկիրներու արդարութիւնքներ։ Տեղեկագիրը պարտ էր նշանակել այն մեթոդն որ նախամեծար է գոհացուցմ տալու համար օրէնքին, առանց անպատուելու մարդկութիւնը։

Ցուսնար ամուսն, յանձնախմբին անդամք յանձնեցին իրենց աշխատութիւնն, որ իւր օրէնդրական նպատակէն զատ, կարի հետաքրքրական է։ Կը հաստատէ թէ վեց երկիրք կը գործածեն կիսյդինն, հինգ երկիրք սրով գլխատութիւն և երեք երկիրք կախաղանն։ Սպանիա միայն կը գործածէ կ'ըրդան (երկաթեայ անուրի մ. միջոցաւ խեղդամ)։ Հրացանով սպանութիւնք կը կատարուին քիչ չատ ամենուրեք։

Իբր լրացուցիչ մասն իւր ուսումնասիրութեան, յանձնախմբին ուզած է օգտուիլ ձեռնհաս մարդոց խորհրդէն և մասնաւանդ ուտիրանապետաց փորձառութենէն, որք իրենց պաշտօնին պատճառաւ ստիպուած են ներկայ գտնուիլ գլխատութեանց։ Իւր հաւաքած իւր երկու հարիւր խորհուրդներուն մէջ, ամենք թերադրած են կիսյդինի փորձն։ այլք նախամեծար հանդարած են կախաղանը։ բայց հարիւրի չափ անձինք խորհուրդ կուտան չանթահար մահն ընտրել ելեկտրական կայծի միջոցաւ։

Յանձնախմբին անդամք ալ այս վերջին գաղափարին կողմն անցած են, չարչարանաց իւրաքանչիւր տեսակին լաւ կամ չատի կողմերուն վրայ խօսին խորհրդակցութենէ մը յետոյ։ Ոչ մէկ միջոց նոյնչափ վայրենապէս կը գործադրեցնէ կեանքը։

«Առարկեցին թէ, կ'ըսէ տեղեկագիրը, ելեկտրական կայծն էակին մէջ յառաջ պիտի բերէ ահռելի կսիճ մը։» Նոյն իսկ եթէ այդպէս ըլլայ, այս կերպով յառաջեկած փայլկանման տառապանքը չկրնար համեմատուիլ արդի եղանակին երկարատեւ չարչարանաց Բայց այս առարկութիւն հիմնաւոր չէ։ ելեկտրական բաղխումն այնքան յանկարծական է որ ուղեղը պիտի անդամալուծուի, իրական մահուամբ հարեալ, դեռ հարուածը ջղային դրութեան չհասած։

Գիտական հաշիւք մէկ տասներորդ երկվայրկեան կը հաշուուն հարի եղած ժամանակմէջնոյն որպէս զի զգայնութիւն մը ուղեղէն փոխանցուի ջղերուն։ Արդ, ելեկտրական բաղխում մը հազիւ մէկ հարիւրերորդ երկվայրկեան կը տեւէ։

Այս ստուգութեան պատճառաւ, յանձնախմբոյս բացորոշապէս որոշած է թողուլ մահապարտից պատժոյն արդի եղանակը։ Կ'առաջարկէ որ յայտնուէ «մահապարտին մարմնոյն մէջէն անցունուն ելեկտրական հոսանք մը՝ վայրկենական մահ մը յառաջ բերելու չափ ուժգին»։

Առ այս, մահապարտը պիտի նստի աթոռ մը վրայ որ վարն և վերը պիտի ունենայ երկաթեայ ձողեր, որոց վրայ պիտի կըրթընցնէ գլուխն և ոտները։ Ցանկարծուստ արձակուած ելեկտրական հոսանք մը հաղորդացուցիչ պիտի հասնուէ ձողերուն միջոց, եւ ելեկտրական կայծն իւր գործը պիտի կատարէ, անդամալուծելով ուղեղն, այդ գործարանը բաղխման դադարութիւնն իսկ չկրած։ Կենդանին ի մահ անցնում մը պիտի ըլլայ, առանց փոխանցութեան։

Այս եզրակացութիւնք ամփոփուած էին օրինական ծրագրի մը մէջ որ պիտի նուիրագործէր զայնս։ Ծրագիրը, նոր յանձնախմբի մը քննութեան ներկայացուելով եւ վաւերանալով անտի, հրապարակային առաջին բուէարկութեան մը ենթարկեցաւ։ Երեսփոխանաց ժողովն 81 դէմ 87 ձայնի, ընդունեց զայն։ Կը մնայ միայն Մերակոյտն նուիրագործումն, որ տարակուսելի չթողուր, որպէսզի ելեկտրական սպանութիւնք գործածուին իւր պատիժ մահապարտից։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

Կը ծանուցուի հասարակութեան թէ այս օրէն սկսեալ ամեն օր, ժամ 10էն 3 ½ (Ը. Ե.), կընայ Արեւելեան երկաթուղեաց յառաջիկայ վիճակահանութեան համար Բաղմէներ գնել Օսմ. կայսերական Պանքայէն ի Ղալաթիա։ 1532

ԱՌ Ի ԶԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆ

Պարոն Լոչօ, գեղագործ ի Պորտօ.

«Ներքակ կը զրկեմ թղթատարական պատուիրագիր մը, 9 շէջ. Ոսպ Լոչչի գնոյն համար, զոր հանձնիցք անմիջապէս զրկել ինձ։ Արդէն ընդունածներս հիմնովին բուժած լինելով զիս, ինչպէս և բարեկամներս շատերն, առ ի զգուշութիւն է որ կը խնդրեմ նորէն։

«Ձեր ուզածն կրնայք գործածել այս նամակը։

Ա. ՏԷ ՊՈՒԱ-ԺԻՒԶԱՆ, մաքսատանց քննիչ, գործէ քաշուած, Թիւր փողոց, 8, Ռոչֆոռ»

Փափաքողաց ձրիաբար կը զրկուի կարի հետաքրքրաշարժ ուսումնասիրութիւն մը (44րդ տպագրութիւն) Ոսպ Լոչչի յատկութեանց վրայ։ Նմանապէս կը գտնուի ճշմարիտ Լոչչի աւանդատարց քով։

1696 (Տես Գ. երեսի ծանուցումը։)

ՍԳՈԴԻ ՄԱՐԻՒ ՁԵԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Միլան, 23 յուլիս 1885

Պարոնայք Սգոդ եւ Գօուշ,

Մեծաւ հաճոյքով կը պատասխանեմ ձեր փափաքանաց։ Սգոդի օշարակը զոր փորձած եմ մասնաւոր գործածութեան եւ ՄաՀՀօռ հիւանդանոցին մէջ, լիովին համապատասխանած է այն տեղեկութեանց որք կը յանձնարարեն զինքն։

Մաղթելով այս Սգոդի լաւ պատրաստութեան այն յաջողութիւնն որում իրաւ արժանի է։

ՏՐ. ԹՈՄԱՍ ԲԻՆԻ

1691 Բ՚ԷԼԼ-ՎԷՐՇԷՅԻ Մ՚ԱՖԷՕ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼՈՒՍԱՎՈՐ

7—8 ՀԱՃԱՎՕՐՈՒԼՕ ՇՈՒԿԱՅԻՆ ՄԻՋ 7—8

ԲԵՐԱ, ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ

Ցառաջիկայ՝ երկուշաբթի 9/21 Մայիս 1888 եւ յաջորդ օրերն.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ

ԵՂԱՆԱԿԻՍ ԲՈԼՈՐ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

ԵՒ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ ԲԱՅԱՌԱԲԱՐ ՁԱՓԱԻՈՐԵԱԼ ԳԻՆՆԵՐՈՎ.

Աւելորդ է ըսել որ ԼՈՒՎՐԻ վաճառատանց ցուցահանդէսին գրուած վաճառքներն դեռ նոր հասած են Բարիզէն և վերջին նորաձեւութեան կը վերաբերին, և կը բաղկանան հետեւեալներէն. ՄԵՏԱՔՈՍԵԴԷՆԷ, ՀԵՐՄԱՍԵՂԷՆԷ, ՖՈՒՎԱՐ, ՊԻՆԵԱԼԻՆ, ԿԻՐՆԱՏԻՆ, ՄՈՒՍԱՐԻ, ԶԱՐԳԱՐՈՒՆ ԿԵՐԳԱՍՆԵՐ, ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈ

ՍԴԻՆՖԷԼՏԻ ԳԱՐԵԶՈՒՐ

(ԿՐԱՔ)

ՇԻՇԵՐՈՒ ՄԷՋ

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ԱՆՁՈՒԴԱԿԱՆ ՅԱՏԿՈՒԹԻՒՆ

Ընդհանուր կեդրոնատեղի

Մ. ՄՈՒՐԻՁԻՕ ՖՐԱՆՆԷԼ

Վոյվոտա, Վիդ ալիա խան, Ղալաթիա, Էլկիկ խանի քով

ՍԴԻՆՖԷԼՏԻ գործարանն, որ կը գտնուի ԿՐԱՁ քաղաքին մէջ (Իտալիա), առանձնակարգ հատատուութիւն մ'է՝ 1852ին հիմնեալ, եւ Աւստրաեւհունգարիոյ միւս գտրեկրի գործարանաց արտադրման մէջ առաջին տեղը կը բռնէ։

Սդինֆելտի գործարանն 1887 ին արտահանած է 45,000 հարիւրաւոր։ 1684

Կ. ՋՄԱՏՈՒՆ

Ի ՊԱՅԾԷԼ ՀԱՄԱՐ

ՏԻՆ ԱՆՁԵԼԱՐ ԵՕԳՈՒՏՈՒՆ Կ. ՊՕԼԻՍ

Ց. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

Այն կազմատան մէջ կան Եւրոպական նորընտիր և կատարելագործեալ մեքենայներ որոնցմով կը կազմուին և կը յօրինուին

ԶԱՓԱԼԻՈՐ ԳՆԵՐՈՎ

ԳԻՐՔԵՐ գեղեցիկ և հաստատուն

ՏՈՒՄԱՐՆԵՐ, վաճառականաց եւ

ԱՑՑԵՏՈՄՍՆԵՐ, խիստ մաքուր և ընտիր։

Ցանկորոշաց դիւրութեան համար կազմատունը ունի իրեն կցորդ վաճառատուն մը թիւ 27 Ֆինճանճըլար-Եօգուշը, ուր կ'ընդունուին յանձնարարութիւնք և ուր կը վաճառուին նաեւ գրագրական ամեն տեսակ պիտոյք, ընտիր թուղթ գրիչ, տուփաք, պայուսակ, գրապանակ եւն։ 736

ՏՕՔԹՕՐ ԱՅԷՐԻ

Զէրրի փէքթորալն

Տոքթոր Այէրի Զէրրի փէքթորալը բաղկացնող նիւթերը թէ յԱմերիկա եւ թէ ի Պոլիս հրատարակուած են, ուստի կրնայ մեր մարդայէն ղեղաղիրը ստանալ։ Բժիշկներն իսկ կը յանձնարարեն այս դեղը հիւանդներու։ Եղական դեղ ու դարման է հարբուխի, հազի եւ կոկորդի ու կուրծքի հիւանդութեանց։ Բազմութիւն վատնգաւոր հիւանդութենէ ազատած են սորա միջոցաւ։ Նոր սկսած թոքախտը կը բուժէ եւ յառաջացեալ թոքախտ ունեցողներու նեղութիւնն ամենայնիւ կը մեղմացնէ։ Դեղավաճառք կը ծախեն։ Այէրի Զէրրի փէքթորալը հարցունելու է։ Կեդրոնատեղին է Մինասեան եւ ընկերաց Ամերիկեան վաճառատունն որ ի Ղալաթիա։

Մինասեան եւ ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ կը ծախուին Ամերիկայէն նոր եկած ոսկեզօծ իրեր որք գրեթէ ոսկւոյ նման տեւողական են ու դիմացկուն, ինչպէս են թանոցի ու կուրծքի կոճակներ, ժամացոյցի շղթայք կանանց եւ արանց համար, պրոշներ, մանեակներ, օղեր և այլն։ Եկած է նաև նորելուկ քարեղի լամբաներ 60 եւ 80 հրագի լոյսով։ Ընտիր կարի մեքենայներ։ Մեքենայով կարելու յարմար կակուղ մատամիսներ։ Նորանոր Ամերիկայի գեղեցիկ ժամացոյցներ, եւ այլ ընտանեկան պիտոյից վերաբերեալ բազմատեսակ վաճառք որք չափաւոր գներով կը ծախուին։ 531

ՄԱՈ

ՇՈՒՇԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԼԻԼԷԲՈՒԼ ԵՒ ՄԻԼՊԷՐԻՍԱՅԻ ՀՕԼԼԱՆԴԱՅ ՀԱՅԵՐԷՆ

Անուանք	Թանոյ	Անուանք	Թանոյ
Քանքուս	4200	Սֆինքս	300
Ֆէրաս	4000	Օսպրեյ	30 0
Օրանմոր	4000	Նեպթիւն	3000
Սեւսդրէյ	3250	Բեռա	3000
Թիպտ	3250	Լոգիւս	800
Մակալաս	3250	Գլոսեստ	800
Մարիոթիս	3250	Սէսիլ	700

Բեռա շոգենաւը, նաւապետ Ֆորիսդը, մայիս ամսոյ 4ին 5|17ին ասա կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՁԷՑՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ
1691 51, Ձէյմս Սդրիդ, Լիվերբուլ

ՈՂԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԵԱՆ

Ն. ԲԱԴԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէյլ և Բօրտօ Գլեռ կանոնաւորապէս քանոյ

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Սրմէն որ մայիս 2ին Մարսիլիայէն և մայիս 9 ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մեզ որ պիտի մեկնի մայիս 14ին։

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՆԻՆՕԹ ԲԸՊՇԻԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւլէթ
1606 Մոմխանէ փողոց, Թիւ 14

Արտօնատէր Ս. ՏՈՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՐԻՒՆԸ ԿԵԱՆՔ Է

ԱՐԵԱՆ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒՄ Ի ՁԵՌՆ

ROB LECHAUX և, ԹՈՏԵՐՈՒ ՀԻԹՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ

Բուսական ազդու եւ անբաղդատելի մաքրիչ դեղ։

Գրէսսոնի եւ կարմիր Պապրառէյլի խատացեալ թօտաւոր հիւթերով

Բուսական արտադրութիւն, առանց մնդիկի, շգիտով կեդրոնացեալ մանաւոր գործիքներու մէջ։ ՌՕԲ ԼԷՇՕՆ, բոլոր երկաթախառն ջուրերէն եւ Մորիւ ձկան իւղէն աւելի ազդեցիկ, այժ եւ զգոն կուտայ ակաթ ուղայոց եւ անարիւն կանանց, կը կազդուրէ ապաքինողներն եւ ծերունիները. կը զօրացնէ, կը վերանորոգէ արիւնը, եւ բնական կամ ստացական բոլոր անմաքրութիւնները ջնջելով շուտով կը բուժէ «Վէրքերը, եռքերը, մորթի հիւանդութիւնները, կապուտ հազը, շնչարգելութիւնը, ճեղաձութիւնը, կոմին աւրուիլը եւ այլն։

Կեղծերէն զգուշանալու համար ամեն չիշերու վրայ փնտռել ԻՒՆԻՕՆ ՏԷ ՖԱՊՐԻՔԱՆԻ երաշխաւորութեան կնիքն եւ այս ստորագրութիւնը

Զ. Lechaux

ԶԻՆԱԼԱՐ կը դրկուի կարի հեռաբերգաբաշխ տեսարակ մը (35զդ տպագրութիւն)

ՌՕԲ ԼԷՇՕՆ միջոցաւ ԱՐԵԱՆ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՄԱՆ վրայ։

Պորտօ, դեղաբան Պարիս Լէշօ, Սենդ-Քլաթերին փողոց, 164, Պորտօ։

Նոյն դեղատան մէջ։ ԲՈՒԱՆ ԱՆԴԻ-ՏԱՐԹՈՒՕՔ ԼԷՇՕ Մորթի հիւանդութեանց բուժման համար։

Կ. Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղիքն են Քիւչիւքլեան եղբարք, Բերա եւ Պոլիս. Քասաբեան, 13, Պահճէ Գափու. Պ. Վ. Ոնտիէմոս եւ ընկ. 14 Սուլթան Համամ ի Բերա՝ Քանդիլ եղբարք, Մեծ փողոց, 247. Ն. Թէոտորիտես, Մեծ փողոց, 244. Էօժէն Տէլլասուսա, Մեծ փողոց, 318։ 1696

La Compagnie d'Assurences La Mannheim
ET
La Compagnie de Ré-Assurances de Mannheim

Ի ՄԱՆՀԱՅՄ

ԸՆԴԴԻՄ ՓՈԽԱԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՏԱՆԴԱՅ

Ամբողջ դրամագլուխ	12,500,000 ֆրանք
Պահեստի »	2,825,000 ֆրանք

Կ'սպասկովագրուին դրամ, թանկագին մետաղ, արժէթուղթ, գոհարեղէն եւ պարունակող ծրարներ, որք յանձնուած են ամենապէս թղթատարական վարչութեանց կամ փոխադրութեան ընկերութեանց։

Վերոյիշեալ ապահովագրութիւնք կը կատարուին La Mannheim Cº d'Assurances et la Cie de Ré-Assurances de Mannheim ընկերութեանց կողմէ որք ի միասին ունին 30,500,000 ֆրանք։

Կ'սպահովագրուին շոգենաւով, երկաթուղիով առագաստանաւով փոխադրուած տպրանքներ։

Գիները շատ չափաւոր են և պայմանները շատ ապահ։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ

Տ. ԼԸՊԷ ԵՒ Վ. ԳԻՆԴՈՒ
1132 Ընդհանուր Գործակատար է Կ. Պոլսոյ եւ Ընկերութեան

HUILE DE FOIE DE MORUE DESINFECTÉE

ԳԷՆԷՐԻԷՆ ՄՈՐԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

de CHEVRIER

Առաջնակարգ դեղագործ ի Փարիզ, ասպետ Պատուոյ լեգէոնի, վարձատրեալ Բ. Կարգի Մէճիտիէով, էօմանէս, Իզապէլ-Լա-Գաթոլիք պատուանշանին։

ՁԵՐՄԱԿ ԵՒ ԹՈՒԼ

Մորիւ ձկան իւղը խայծդանով զտելով, Պ. Շէվրիէ այդ հեղուկին տուած է ախորժելի համ և հոտ, միանգամայն աւելցնելով անոր բուժիչ յատկութիւններն։

Այս դիւտին պատճառաւ հնարիչը մեծամեծ վարձատրութիւններ ստացած է, միտալ և պատուոյ վկայական։

Ամբողջ աշխարհիս բժիշկք կը նախադասեն զայն ամեն տեսակներէն։

ԵՐԿԱԹԱԽՈՒՆ

Պ. Շէվրիէ իւր դիւտը կատարելագործած է, փոխելով ալ ֆէրում Մորիւ ձկան երկաթախառն իւղը պատրաստելով։ Հաստատակ այս յաւելման, իւղը դիւրաւ կը մարսուի և բնաւ պնդութիւն չպատճառեր։ Ուստի նախընտրելի է միւս բոլոր երկաթախառն պատրաստութիւններէն և յաջողութեամբ կը գործածուի Թոքախտի, Պրոնշիթի, Վատութեան և Խզղի համար։ Մանաւանդ կը յարմարի տերատակամ անձանց։ 711

Ընդհ. մի երանց, Կեդր. դեպոն. Ն. ԹԷՕՏՈՐԻՏԷՍ, 244, Մեծ փողոց Բերայի, Կ. Պոլիս Միեւնոյն դեղատան մէջ կը գտնուի նաեւ ՇԷՎՐԻԷԻ կազդուրիչ ԳՈԳԱՅԻ ԳԻՆԻՆ։

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱՐՈՒԹԵԱՆ Ի ՊԻԻՏԱԲԷՍԹ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	12,000,000

Արեւելից Տնօրէն. Մ. Էօժէն Բարարօր
» փոխադ. գործակալ և քննիչ. Մ. Նազարէթ Եազճեան

ԹՈՒՐԲԻՒՈ ԴԼԹԱՒՈՐ ՔՈՂԱՔԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ

Տեարք Պալեօղեան և Պալքքճեան Զմիւռնիա. Գասպարեան և Տամլամայեան Ատանա. Գ. և Ս. Սեթեան Հալէպ. Բ. Շերէֆիֆտին և Տէրտեան Ատալիա և Սպարթա. Սիմէօն Տէյիրմէնճի օղլու Քոնեա, եւն եւն։

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ժ չափահասութեան վճարելի պայմանաւ։

Աւելորդ կը համարինք ըսել թէ ամէն ընտանեաց և զաւակաց տէր անձանց իրը նուիրական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զաւակաց ապագան ապահովել. կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր սիրելի կինն և զաւակունքը, տղրատութեան սոսկալի ճիրաններէն հեռի պահելու համար ուստի արգոյ հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան չահաւէտ պայմաններուն և վիճակահանութեան մասնաւոր տեսակներուն որ մէն մի տարի Պիտարէշթի մէջ ի ներկայութեան կայսերական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի չահող թիւ 100 անգլիական ոսկի չահելու պայմանաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել առ վարչութիւն։ Ամեն լեզուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին։

Գոհութեամբ կը ծանուցանեմք յարգոյ հասարակութեան թէ, ընկերութեանս 1885 յունվար 1էն մինչ 1886 տարւոյն յունվար 1ի ընդհանուր գործողութեանց հաշուեցուցակին, (Զատերացեալ Աստրոլոյ-Հունգարական կառավարութիւնէն ֆրանց նախարարներէն) պահեստի գումարին վրայ 2 միլիոն ֆրանքի պատկառելի գումարի մը յաւելում գոյացած է, որով անցեալ տարւոյն 10 միլիոն պահեստի գումարը ներկային 12 միլիոն է։ 654

ԱՊԱՀՈՎ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ

ԶՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Ս. Դուիտոնեան պար.—Լուսնոտութիւն—Արգանդախզդ—Հիւանդութիւնք ուղղի և ողնածուծի ջղաձգութիւնք, գլխու պտոյտք, ջղային տագնապք, ջաղմունք, քնատութիւն, ուղեղային բորբոքում, սերմնաթափութիւն

ՍԻՌՕ ՀԷՆՐԻ ՄԻԻՌԻ միջոցաւ

Քիմիապէս մաքուր բոդասիոնիի պատրաստիւրով

15 տարուան ԱՊԱՀՈՎ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ Փարիզի Հիւանդանոցաց մէջ գործածուելեամբ։ Շատ կարեւոր տեղեկութիւնք կը տրուին փափաքողաց ձրիաբար

Հէնրի Սիւռ, ի Բոն-Սէկոր-Լսբռի (Ֆրանսա)

Մեծաքանակ կը վաճառուի ի Դեղագործական Մթերանոցն, 35, Ղալաթիոյ Մեծ փողոց, Կ. Պոլիս։

Փոքրաքանակ կը վաճառուի ամեն դեղատանաց մէջ։ 816

ՍԳՈԴԻ ՕՇԱՐԱԿ

(EMULSION SCOTT)

ՄՈՐԻԻ ԶԿԱՆ ԶՈՒՏ ԻՒՂ

Իբոֆոսֆիտ ոբ ղով և սոդայով

Պատրաստեալ Ֆեռամբ ՍԳՈԴԻ և ՊՕՈՒԷՆԻ, ի Նիւ-Եորք

Կարիք չունի ախորժահամ է

Մորիւ ձկան հոտ մ'իւղի բոլոր յատկութիւններն զատ հիպոֆոսֆիտներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճռազութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։ Գործակատարք են Համիլթը և Հիրդէէ, Պոլիս։ 1691

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՕՐԷԻՑ

Ժ. ԱԼԷՔԻԵԱՆ

ՄԱՏԱԿԱՐԱՐ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԾՈՎԱՅԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ

Երկու տարի է վեր վաճառատունս փոխադրած եմ Եէնի Ճամիէն Պահչէ Գապու Ճէլալ պէյ Խանի տակ թիւ 2 մէմերանոցը։ Ասոր միջոցին մէջ վաճառատունս իւր դասակարգին մէջ առաջին կարգի եւ ամենահաճոյ վաճառատուն մը ընելու համար ամեն ջանք եւ զոհողութիւն չեմ խնայած։ Դիտողը խիստ գոհ պիտի մնան վաճառաց մաքրութենէն եւ գներու չափաւորութենէն։ Կը գտնուի Գաղլիոյ, Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ հռչակաւոր տանց դեղօրայք, մեծ քանակութեամբ։ Լամպատայի եւ Բելլեմիէի սիլիպամի տը բինին, Նորմիկիոյ զուտ ձկան իւղ, Գաղլիական եւ Անգլիական պատրաստ դեղօրայք (Spécialité), վարժարանաց համար քիմական գործիքներ, որք իրենց տեսակին շատութեամբ բոլոր Պոլսոյ մէջ գտնուածները կը գերազանցեն, ասիերիչներու եւ կայմանորաստիի համար ամէնք եզած գործիքներ եւ դեղեր, Քոնեաքի համաչափաւոր տանց քոնեաքներ, Պորտոյի եւ Մայակայի գինիներ, մեծ քանակութեամբ եւրոպական հանքային ջուրեր, հուրիչներու համար նիթիլ եւ ամիխատան, վիրաբուժական քաուչուքի վերաբերեալ ամեն տեսակ գործիք, դեղարանաց մէջ գործածելի պիտոյք, պարտոյ չիշեր որք մեծ քանակութեամբ կը ծախուին, հականեխական (Anticeptique)ի մէջ օտոյով պատրաստուած Լիմիէի բամպակներ, եւ ասոյն։

Ամեն կողմէ յանձնարարութիւնք կընդունուին եւ ուղղակի կը դրկուին։ Մեծ հոգ եւ խնամք կը տարուի հեռաւոր տեղեր երթալիք ապրանաց դեղեղման, ինչպէս յանձնարարք փոքրով տեսած են։

Վաճառատան մէջ կը գտնուի Եւրոպայէն յատկապէս բերուած ծառայ պատուոյի համար պատրաստ խիստ (մանուշ) որ մեծ ծառայութիւն կ'ընծայէ պարթիզպանաց եւ պարտիզպաներաց։ 1669

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐՈՒ

Ա. Լ'ԷՍՔԻՒԼԱԲ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԵՐԻԶՆԵՐ

ԿԱՄ

ՓԱՑՏԻ ՄԱՆԱԾՈՑԷ ԿԱՊԵՐ

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ

Կառավարութենէն արտօնեալ Ֆրանսայի եւ օտար երկրաց մէջ Յանձնարարեալ բոլոր բժիշկներէն

Այս կապերն յարմարագոյն դատուած են թէ՛ բժիշկներէն և թէ՛ զանց գործածող կիներէն։

Այս նոր կապերուն առաւելութիւնքն հետեւեալներն են.

1. Մէնելու հոգը կարգոզութիւն, այնպէս որ մէկ կապ մը կը բաւէ այնտեղ ուր առաջ բազմաթիւ կապեր անհրաժեշտ էին։ (Փայտի մանածոյն իւր ծանրութեան 12 անգամը կը ծծէ։)

2. Փայտեայ մանածոյին մանաւոր յատկութիւնն է հականեխութիւնը։

3. Կապը մէջտեղ ԲԷԼԼԵ է և հանապազ առաջքեան առ կէտը կը ծայ։

4. Հեղուկ տարրերը կարենալով ազատորէն շրջիանալ, միշտ չոր կը մնան զործածութեան մէջտեղին։

5. Այս կապերը դիւրաւ կրնան դրուիլ և հանուիլ։ Կը բաւէ թեւքերուն գոտին անցուցնել կամ ժապաւէնով մը կապել երկու ծայրերն։

6. Այս կապերուն ԶԱՓԱԶԱՆՑ ԱԺԱՆՈՒԹԵՆՆ պատճառաւ կարելի է մէկդի նետել զանց գործածութիւնն յետոյ, որ ճերմակեղէնի մաքրութեան և խնայողութեան տեսակէտով շատ կարեւոր է։

Կ. Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղիքն են Դեղարան Տէլլա Սուտա, Թոմիտուս Սքրամոյ, Ֆրանսուա Քանդրէ, Բրիտանական դեղարան և Պ. Ամատ ասիրատէս, (Բերա), Ն. Դասդարիատէս, Թիթոս և Աքէսթարիտես (Ղալաթիա), Տ. և Մ. Մէշվէթ, Ժ. Աբէլ (Պոլիս)։

Պ. Է. Հարդմանի և Քիլլինի գործարանն ի Հոհենէլլէ՝ մասնաւորապէս կը յանձնարարուի բժշկաց և դեղագործաց իւր վիրաբուժական գործանաց կերպասներուն, քիմիական այլ և այլ պատրաստութեանց համար, ինչպէս և վիրաբուժութեան և դեղագործութեան մէջ գործածելու զանազան առարկայից պատճառաւ։

Այս բոլոր նիւթերը կը գտնուին վերոյիշեալ դեղատանց մէջ։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր գործատարն է Ֆելիքս Գելլա։ Ֆրանքոգիան խան, Պոլիս։ 1316 26—26

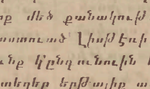

ՇԻՐՔԻԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ 1686

1888 ՄԱՅԻՍ 5 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ 2 ՑՈՒՆԵՍ

Վոսֆորէն Խէնով ընթացուածներ

12 — Ամրավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ.
12 — Եէնիմ. Մէզ. Պէշիկթաշ. Թարբ. Եէնիք. Սթէն. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Ամրավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկթաշ
12 — Վանիք. Զէնկէյ. Պէյլեր. Գուզկ. Գապաթ.
12 — Պէյդ. Բաշտակ. Զուպ. Գանրճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկէյ. Պէյ. Գուզ.
1 30 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէշիքթաշեր Թարպ. Եէնիք. Մերկ. Ր. Հիսար Պէպէք Ամրավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ.
2 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէշիքաք. Թարպ. Պէյդ. Բաշտակ. Զուպտրգլը Գանյը. Ա. Հիսար Գանտ. Վանի. Զէնկիկլը. Պէյլեր. Գուզկ. Իսկիւտար
3 — Եէնիմ. Մէզպ. Պէշիքաք. Թարպ. Եէնիք. Սթէն. Մերկ. Ր. Հիսար Պէպէք Ամրավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.
4 15 Գալատեր Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյ. Թարբ. Եէնիք. Սթէն. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Ամրավ. Գուրբ. Օրթ. Պէշիքթաշ
5 15 Պէյգոզ. Բաշտակ. Զուպ. Գանյ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիք.
5 30 Եէնիմ. Մէզպ. Պէշիքաք. Թարպ. Եէնիք. Սթէն. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Ամրավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
7 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէշիքաք. Թարպ. Պէյդ. Բաշտակ. Եէնիք. Մերկ. Գանրճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտիլ. Ամրավ. Զէնկէյ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Իսկ.
7 45 Ա. Գալ. Մէզարպ. Պէշիքաք. Թարպ. Եէնիք. Միրկէսկ Ր. Հիսար Ամրավուզ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ.
9 — Պէօյ. Թար. Պէշգօղ Բաշտակ. Զուպտրգլը Գանյ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ Գուզկ. Իսկ.
9 — Եէնիմ. Մէզ. Պէշիքաք. Թար. Եէնիք. Սթէն. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Ամրավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.
10 — Մէզարպտրնու. Պէշիքաք. Թարպ. Եէնիք. Մերկ. Ր. Հիսար Պէպէք Ամրավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
11 — Մէզպ. Պէշիքաք. Թարպ. Ամրավ.

Կամարաքէն դէնող ընթացուածներ

1 — Պէշիք. Օրթ. Ամրավ. Ր. Հիսար Պոյաճ. Եէնիք. Թարպ. Պէշիքաք. Մէզպ. Եէնիմ. Ր. Ա. Գալատ
2 15 Պէշիք. Օրթաք. Ամրավ. Պէպէք Ր. Հիսար Մերկ. Սթէնիա Եէնիք. Թարպ. Պէշիքաք. Մէզարպ. Եէնիմ.
2 45 Գալատեր. Իսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյ. Զէնկէյլ. Ամրավ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանրճ. Մերկ. Եէնիք. Բաշտպ. Պէյդ. Թարպ. Պէշիքաք. Մէզարպ. Եէնիմ.
3 30 Իսկ. Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Զուպ. Բաշտ. Պէյդ
4 — Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Ամրավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Մերկ. Սթէն. Եէնիք. Թարպ. Պէշիքաք. Մէզպ. Եէնիմ.
5 40 Գալատ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ամրավ. Պէպէք Ր. Հիսար Մերկ. Եէնիք. Պէյդ. Թարպ. Պէշ. Մէզարպ. Ր. և Ա. Գալատ
7 — Պէշիք. Իսկ. Գուզկուճճ. Օրթաք. Պէյլեր. Զէնկէյլ. Ամրավ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Մերկ. Եէնիք. Թարպ. Պէշիքաք.
8 30 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Ամրավ. Պէպէք Ր. Հիսար Մերկ. Եէն. Թար. Մէզ. Պէշ
9 30 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Ամրավ. Պէպէք Ր. Հիսար Մերկ. Եէնիք. Թարբ. Մեզարպ. Եէնիմ.
10 — Գալ. Գուզկ. Պէյլեր. Զէնկ. Վանիկ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանրճ. Զուպտրգլը Բաշտպ. Պէյդ. Թար. Մեզ. Ր. և Ա. Գալատ.
10 15 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ամրավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Սթէն. Եէնիք. Թարպ. Պէշիքաք. Մեզարպ. Եէնիմ.
11 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ամրավ. Պէպէք Ր. Հիսար Մերկիսկ Եէնիք. Թարպ. Պէշիքաք. Մեզարպ. Եէնիմ.
11 — Գուզկ. Պէյլեր. Զէնկէյ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանրճ. Զուպ. Բաշտ. Պէյդ.
11 30 Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլեր. Զէնկ. Վանիք.
11 45 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ամրավ. Պէպէք
12 — Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Ամրավ.